

OCENA STANU SANITARNEGO

POWIATU HAJNOWSKIEGO

W ROKU 2024

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Hajnówce

ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 10, 17-200 Hajnówka

tel./ fax 85 682 28 09/ 85 682 29 89

e-mail: psse.hajnowka@sanepid.gov.pl

adres strony internetowej: <https://www.gov.pl/web/psse-hajnowka>

WSTĘP

Niniejsza informacja przedstawia stan sanitarno-epidemiologiczny powiatu hajnowskiego, który jest efektem prowadzonych przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Hajnówce działań w zakresie bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, realizowanych na podstawie ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz.U. z 2024 r. poz. 416).

Wykonywanie zadań określonych w w/w ustawie polega na sprawowaniu przez Państwową Inspekcję Sanitarną zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego oraz prowadzeniu działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych i innych chorób powodowanych warunkami środowiska, w tym nadzór nad bezpieczeństwem żywności i żywienia, bezpieczeństwem zdrowotnym wody oraz chemikaliami, a także na prowadzeniu działalności oświatowo - zdrowotnej.

Podobnie jak w latach ubiegłych Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Hajnówce prowadziła działania przeciwepidemiczne i profilaktyczne, w tym profilaktykę chorób zakaźnych i zawodowych. Realizowała programy prozdrowotne, prowadzony był systematyczny monitoring jakości wody do spożycia, żywności, żywienia oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, a także nadzór nad higieną nauczania, wychowania, rekreacji i wypoczynku, nad warunkami higieniczno-sanitarnymi w obiektach użyteczności publicznej ze szczególnym uwzględnieniem obiektów, w których udzielane są świadczenia zdrowotne. Poza działalnością statutową uwzględniano również potrzeby regionu.

W Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Hajnówce system zarządzania jakością w nadzorze bieżącym i zapobiegawczym jest stale doskonalony, co gwarantuje wiarygodne, dobrze udokumentowane wyniki prowadzonych kontroli. Informacje zawarte w niniejszej ocenie wskazują, że stan sanitarno-epidemiologiczny w naszym powiecie ulega systematycznej poprawie. Na powyższe wpływa egzekwowanie przestrzegania przepisów i norm oraz działania edukacyjno-informacyjne z zakresu zdrowia publicznego.

W celu zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego ludności powiatu i poprawy stanu sanitarnego obiektów pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Hajnówce podejmowali działania zgodnie z kompetencjami organu Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Opracowanie zostało sporządzone na podstawie wyników przeprowadzonych kontroli, wyników analiz pobranych do badań laboratoryjnych próbek żywności i wody, a także na podstawie zgłoszeń chorób zakaźnych i zawodowych oraz przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych i ich analiz.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Hajnówce zakresem działania obejmuje 2 miasta oraz 9 gmin. Obszar działania wynosi 1624 km², na którym zamieszkuje 38 817 osób.

Spis treści

I. OCENA STANU SANITARNEGO W ZAKRESIE EPIDEMIOLOGII	5
1. Zapobieganie oraz zwalczanie zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.....	5
1.1 Choroby przenoszone drogą pokarmową.....	7
1.2 Choroby przenoszone przez kleszcze	8
1.3 Sytuacja epidemiologiczna zakażeń układu oddechowego.....	9
1.4 Sytuacja epidemiologiczna zakażeń krwiopochodnych	11
1.5 Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych, przeciwko którym stosowane są obowiązkowe szczepienia ochronne	12
1.6 Inne choroby.....	12
1.7 Ospa wietrzna	13
2. Zgony z powodu chorób zakaźnych	13
3. Ogniska epidemiczne w podmiotach wykonujących działalność leczniczą.....	14
4. Ocena wykonawstwa szczepień ochronnych	14
5. Nadzór nad stanem sanitarnym podmiotów leczniczych	16
II. OCENA STANU SANITARNEGO W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA ORAZ MATERIAŁÓW I WYROBÓW PRZEZNACZONYCH DO KONTAKTU Z ŻYWNOŚCIĄ.....	18
1. Ocena stanu sanitarnego nadzorowanych zakładów	18
2. Ocena jakości zdrowotnej żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	21
3. Ocena jakości żywienia w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego	23
III. OCENA POWIATU HAJNOWSKIEGO Z ZAKRESU HIGIENY KOMUNALNEJ	25
1. Nadzór nad urządzeniami produkującymi wodę do spożycia przez ludzi	25
2. Nadzór nad obiektami kąpielowymi.....	28
3. Nadzór nad ciepłą wodą w wewnętrznych instalacjach obiektów w zakresie bakterii Legionella sp.	29
4. Nadzór nad stanem sanitarnym obiektów użyteczności publicznej.....	29
IV. OCENA STANU SANITARNEGO W ZAKRESIE HIGIENY PRACY	32
1. Działalność kontrolna w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego	32
2. Ocena środowiska pracy i narażenia zawodowego.....	35
2.1 Nadzór nad substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy.....	36
3. Ocena w zakresie stosowania oraz wprowadzania do obrotu substancji i mieszanin chemicznych.....	38
3.1 Ocena w zakresie nadzoru nad prekursorami narkotyków.....	38
3.2 Ocena w zakresie nadzoru nad produktami biobójczymi	39
3.3 Ocena sytuacji w zakresie występowania chorób zawodowych.....	39
3.4 Ocena w zakresie nadzoru nad kosmetykami.....	39

3.5 Nadzór nad środkami zastępczymi (tzw. dopalaczami).....	40
V. OCENA STANU SANITARNEGO I HIGIENY PROCESÓW NAUCZANIA W PLACÓWKACH OŚWIATOWO-WYCHOWAWCZYCH.....	41
1. Ocena stanu sanitarnego placówek oświatowo-wychowawczych.....	41
2. Higiena procesów nauczania.....	42
3. Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w szkołach	44
4. Dożywianie dzieci w szkołach.....	45
5. Wypoczynek dzieci i młodzieży.....	45
6. Profilaktyczna opieka zdrowotna w szkołach	45
7. Koordynowanie szczepień HPV.....	46
VI. OCENA STANU SANITARNEGO W ZAKRESIE ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO.....	47
VII. DZIAŁANIA OŚWIATOWO – ZDROWOTNE I PROGRAMY EDUKACYJNE	48
VIII. POSTĘPOWANIA INTERWENCYJNE	53
IX. DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNO-REPRESYJNA	54
X. PODSUMOWANIE	55

I. OCENA STANU SANITARNEGO W ZAKRESIE EPIDEMIOLOGII

1. Zapobieganie oraz zwalczanie zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi

Do zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie zapobiegania oraz zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi należy monitorowanie sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych i zakażeń, w tym ognisk epidemicznych, przeprowadzanie dochodzeń epidemiologicznych, prowadzenie rejestrów, raportów i sporządzanie analiz, a także pełnienie nadzoru nad szczepieniami ochronnymi zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi i wytycznymi organów nadrzędnych.

Dane epidemiologiczne za rok 2024 i 2023 dotyczące wybranych chorób zakaźnych na terenie powiatu zostały przedstawione w formie tabelarycznej wraz ze współczynnikami zapadalności.

Tabela 1. Liczba zachorowań i zapadalność na wybrane choroby zakaźne w powiecie hajnowskim w latach 2024-2023

Jednostka chorobowa		2023		2024	
		zachorowania	współczynnik zapadalności	zachorowania	współczynnik zapadalności
Salmoneloza	zatrucie pokarmowe	10	25,4	9	23,2
	posocznica	1	2,5	-	-
	inne zakażenie pozajelitowe	-	-	-	-
Inne bakteryjne zakażenia	wywołane przez <i>E. coli</i> enterokrwotoczną (we-rotoksyczną)	-	-	1	2,6
Inne bakteryjne zakażenia jelitowe	wywołane przez <i>Campylobacter</i>	-	-	-	-
	wywołane przez <i>Clostridium difficile</i>	27	68,5	12	30,9
	nieokreślone	4	10,2	-	-
Giardioza (lamblioza)		2	5	1	2,6
Wirusowe zakażenia jelitowe (ogółem)	wywołane przez rotawirusy	5	12,7	12	30,9
	wywołane przez norowirusy	1	2,5	2	5,2
	inne określone	-	-	6	15,5
	nieokreślone	2	5	4	10,3
Wirusowe zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2		3	69,1	6	150,8
Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie	ogółem	51	129,4	37	95,3
	w tym u dzieci do	2	46,1	2	50,3
Tularemia		-	-	1	2,6
Krzusiec		-	-	38	97,9
Płonica (szkarlatyna)		6	15,2	14	36,1
Choroba meningokokowa	Ogółem	1	2,5	-	-
	Zapalenie opon mózgowych i/lub	1	2,5	-	-
Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pyogenes</i> , inwazyjna	ogółem	5	12,7	8	20,6
	róża	4	10,2	8	20,6
	Inna określona i nieokreślona	1	2,5	-	-

Kiła	Inne postacię kiły i kiła	2	5	-	-
Rzeżączka				1	2,6
Borelioza z Lyme	ogółem	69	175	147	378,7
	neuroborelioza	2	5	1	2,6
Styczność i narażenie na wściekliznę / potrzeba		24	60,9	27	69,6
Kleszczowe zapalenie mózgu		26	70	20	51,5
Inne wirusowe zapalenie mózgu	enterowirusowe	-	-	1	2,6
	opryszczkowe	-	-	-	-
	nieokreślone	-	-	1	2,6
Ospa wietrzna		100	253,6	152	391,6
Różyczka		-	-	1	2,6
Wirusowe zapalenie wątroby	typu B - przewlekłe i BNO	5	12,7	2	5,2
	typu C -przewlekłe i BNO	6	15,2	4	10,3
Nowo wykryte zakażenia HIV		1	2,5	2	5,2
Świnka (nagminne zapalenie przyusznicy)		-	-	-	-
Bąblowica (echinokokoza)		-	-	-	-
Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i> , inwazyjna	ogółem	5	12,7	4	10,3
	posocznica	4	10,2	3	7,7
	Zapalenie opon mózgowych i mózgu	1	2,5	1	2,6
Zespół hemolityczno-mocznicowy w przebiegu zak. <i>E. coli</i>		-	-	1	2,6
Zapalenie opon mózgowych inne i nieokreślone		1	2,5	1	2,6
Grypa	ogółem	2	5	2	5,2
	U dzieci w wieku 0-14 lat	1	2,5	-	-
Inne wrodzone zakażenia i choroby pasożytnicze	toksoplazmoza	-	-	1	2,6
Zakażenia SARS-CoV-2 (COVID-19)		495	1255,5	496	1277,8
Zakażenia SARS-CoV-2 (COVID-19) – przypadki możliwe		53	134,4	-	-
Gruźlica		2	5	4	10,3
Zakażenie wirusem RSV	ogółem	11	27,9	73	188,1
	w tym u dzieci do lat 2	2	46,1	39	979,9
Grypa potwierdzona wynikiem szybkiego testu antygenowego		101	256,2	290	747,1
Razem		1037	2630,2	1435	4757,3

*Zapadalność liczona na 100 tys. ludności

*Biegunki u dzieci do lat 2 – zapadalność liczona na 10 tys. i grupę wiekową

W powiecie hajnowskim w 2024 r. w porównaniu z poprzednim rokiem sprawozdawczym nastąpił wzrost ogólnej liczby zarejestrowanych chorób zakaźnych. W 2024 r. zgłoszono 1435 zachorowań na choroby zakaźne, natomiast w roku ubiegłym 1037. Współczynnik zapadalności na 100 tysięcy mieszkańców w roku sprawozdawczym wyniósł 4757,3.

Najczęściej występującymi jednostkami chorobowymi pod względem zapadalności w powiecie hajnowskim były zakażenia wirusem SARS-CoV-2 (COVID-19), grypa oraz ospa wietrzna.

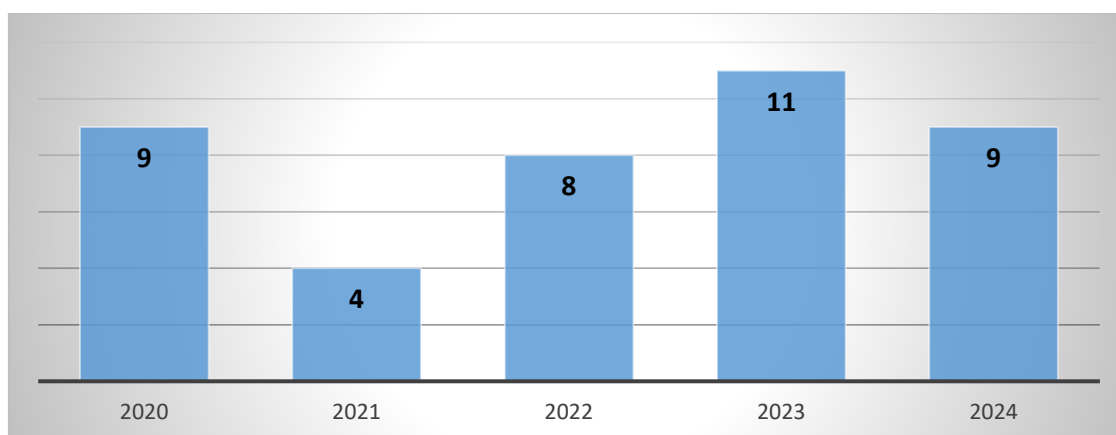
1.1 Choroby przenoszone drogą pokarmową

W 2024 r. na obszarze powiatu hajnowskiego nie odnotowano zachorowań na dur brzuszny, dury rzekome, włośnicę, wirusowe zapalenie wątroby typu A ani zatruc jadem kiełbasianym.

W porównaniu z rokiem poprzednim w 2024 roku liczba przypadków zatruc pokarmowych pałeczkami *Salmonella* utrzymuje się na podobnym poziomie. W roku sprawozdawczym wystąpiło 9 przypadków salmoneloz w postaci zatruc pokarmowych. W 2023 roku zarejestrowano 10 przypadków salmoneloz w postaci zatruc pokarmowych oraz 1 salmonelozę w postaci posocznicy.

Przyczyny zachorowań wywołanych pałeczką *Salmonella* to głównie nieprzestrzeganie podstawowych procedur higieny oraz brak znajomości zasad przechowywania żywności i jej ochrony przed zanieczyszczeniem mikrobiologicznym.

Rozkład zachorowań na zatrucia pokarmowe wywołane pałeczkami *Salmonella* w powiecie hajnowskim w latach 2020-2024 przedstawia wykres 1.

Wykres 1. Zachorowania na zatrucia pokarmowe wywołane pałeczkami *Salmonella* w powiecie hajnowskim w latach 2020-2024

Ponadto w 2024 roku zaobserwowano:

- spadek liczby bakteryjnych zakażeń jelitowych. W roku 2023 zgłoszono 27 zachorowań, zaś w 2024 r. – 12. Głównym czynnikiem wywołującym zachorowania była laseczka *Clostridium difficile*,
- spadek liczby biegunek i zapaleń żołądkowo-jelitowych BNO o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu. W roku sprawozdawczym odnotowano 37 zachorowań, zaś w roku ubiegłym – 51 zachorowań,

- wzrost liczby wirusowych zakażeń jelitowych. Ogółem w 2023 roku zgłoszono 8 zachorowań, w 2024 roku – 24. Głównym czynnikiem wywołującym zachorowania były rotawirusy (w 2023 r. – 5 zachorowań, w 2024 – 12).

1.2 Choroby przenoszone przez kleszcze

Powiat hajnowski jest obszarem endemicznym chorób odkleszczowych. Najczęściej występującymi jednostkami chorobowymi z tej grupy jest borelioza z Lyme oraz kleszczowe zapalenie mózgu (KZM). W profilaktyce zachorowań na kleszczowe zapalenie mózgu stosowane są szczepienia ochronne, natomiast w przypadku boreliozy nie istnieje dostępny preparat szczepionkowy.

W roku sprawozdawczym liczba zachorowań na boreliozę z Lyme wzrosła o 113%. W przypadku zachorowań na kleszczowe zapalenie mózgu liczba zachorowań spadła o 23 % w porównaniu do poprzedniego roku sprawozdawczego.

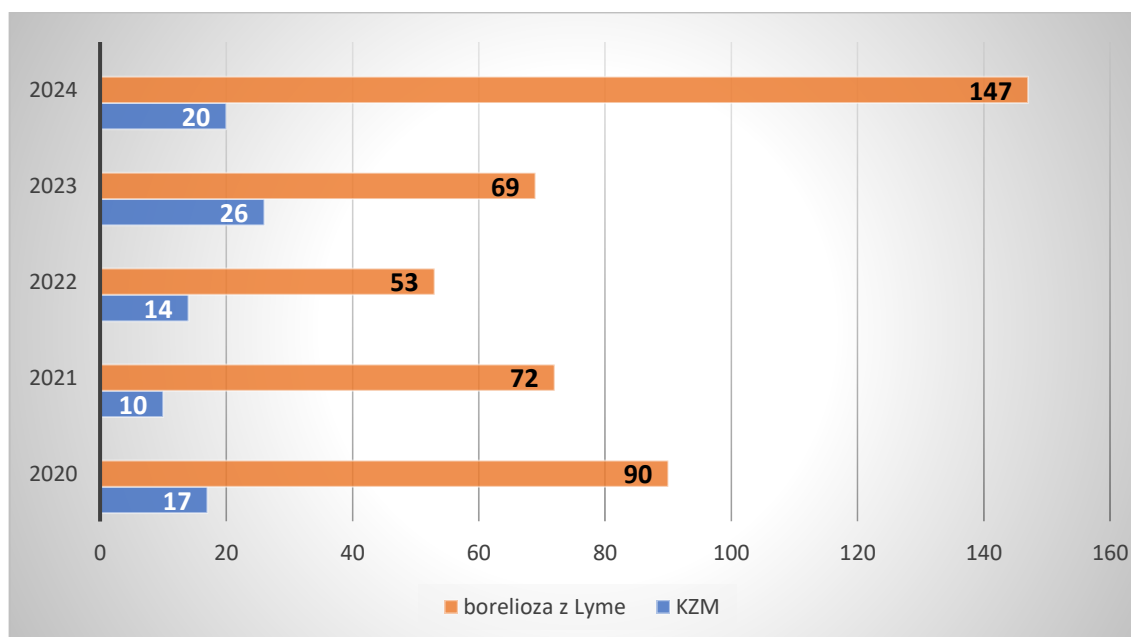
a) Kleszczowe zapalenie mózgu

W 2024 roku wystąpiło 20 zachorowań na kleszczowe zapalenie mózgu, wszystkie przypadki stanowiły przypadki potwierdzone. Wśród stwierdzonych zachorowań 19 osób było hospitalizowanych z powodu zachorowania na KZM.

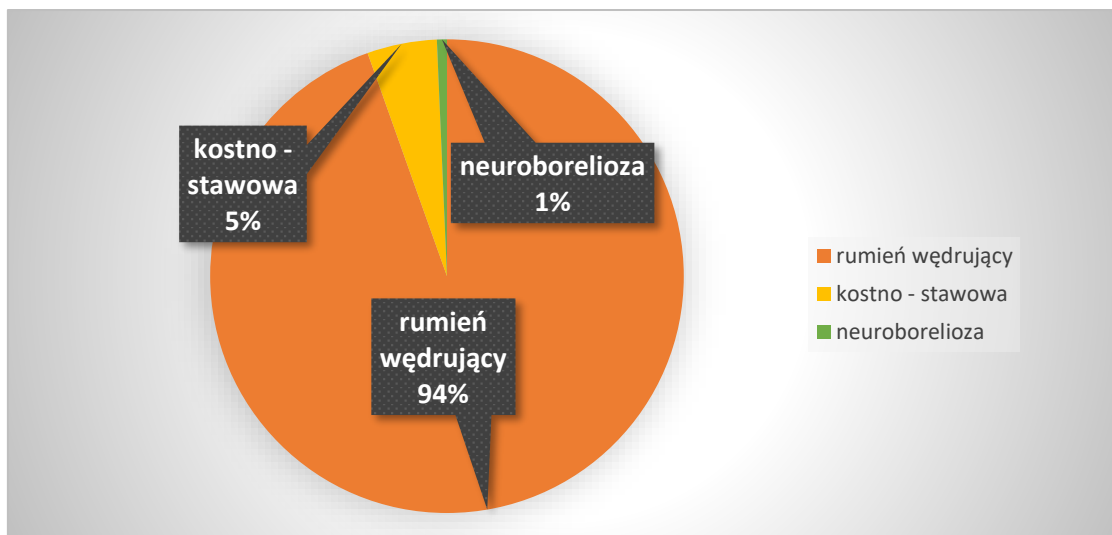
b) Borelioza

W 2024 roku zarejestrowano 147 przypadków zachorowań na boreliozę z Lyme, co stanowi znaczny wzrost zachorowań w porównaniu z poprzednim roku sprawozdawczym, bowiem w 2023 roku zarejestrowano 69 zachorowań.

W 139 przypadkach zachorowań na boreliozę wystąpił rumień wędrujący, w 1 przypadku neuroborelioza, natomiast 7 zachorowań dotyczyło postaci kostno-stawowej.

Wykres 2. Porównanie zachorowań na boreliozę z Lyme i KZM w powiecie hajnowskim w latach 2019-2023

Wykres 3. Procentowy udział postaci boreliozy w 2024 r.

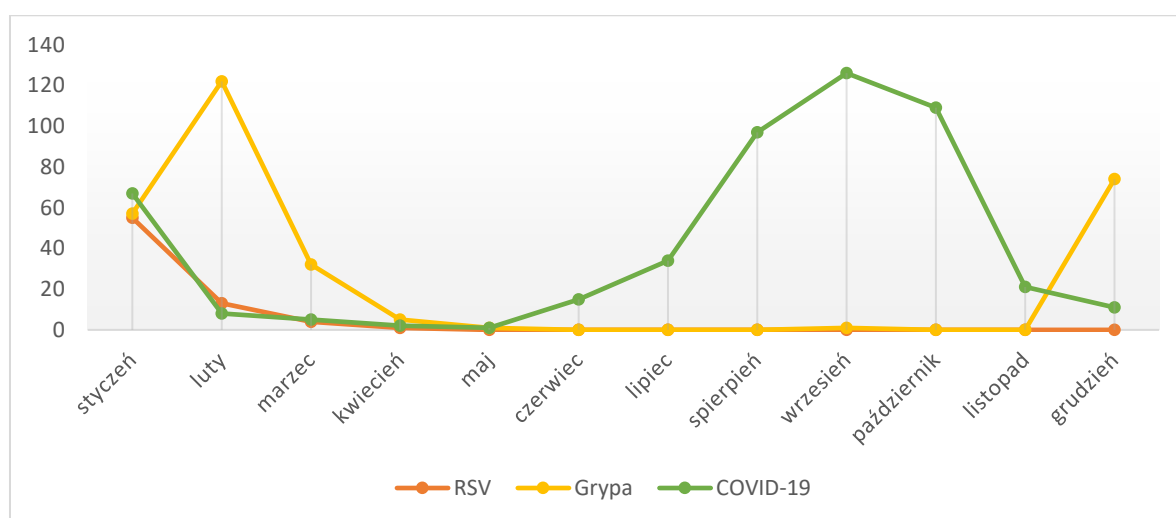
1.3 Sytuacja epidemiologiczna zakażeń układu oddechowego

Sytuacja epidemiologiczna zakażeń układu oddechowego, spowodowanych wirusem grypy, RSV oraz SARS-CoV-2 z zmieniała się w zależności od sezonów.

Wzrost zachorowań na gripę obserwowano od listopada do kwietnia. Sezonowość zakażeń wirusem RSV uwidacznia w odnotowanych szczytach zachorowań przypadających od późnej jesieni do wczesnej wiosny. Najwięcej zachorowań zarejestrowano od stycznia do lutego.

W przypadku COVID-19 sezonowość nie jest tak wyraźna jak w przypadku grypy czy RSV. Zachorowania występowały w różnych okresach, a ich wzrosty były związane z nowymi wariantami wirusa, a nie jedynie z porami roku.

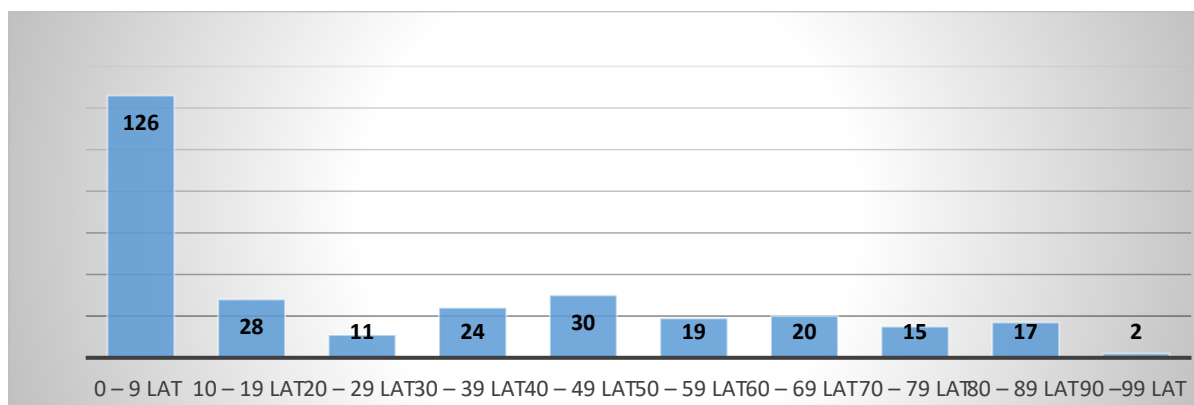
Rozkład zachorowań spowodowanych wirusem grypy, RSV oraz SARS-CoV-2 w poszczególnych miesiącach przedstawia wykres nr 4.

Wykres. 4 Rozkład zachorowań na RSV, gripę oraz COVID-19 w poszczególnych miesiącach 2024 r.

Grypa

W roku 2024 liczba zachorowań na grypę wyniosła 292 zachorowań, z czego 290 zachorowań zgłoszono na podstawie dodatniego testu antygenowego oraz 2 zachorowania na podstawie badania molekularnego. Na terenie powiatu hajnowskiego zachorowało 130 kobiet oraz 162 mężczyzn. Współczynnik zapadalności na 100 tysięcy mieszkańców w roku sprawozdawczym wyniósł 752,3.

Wykres 6. Rozkład zachorowań wg grup wiekowych

Zakażenia wirusem RSV

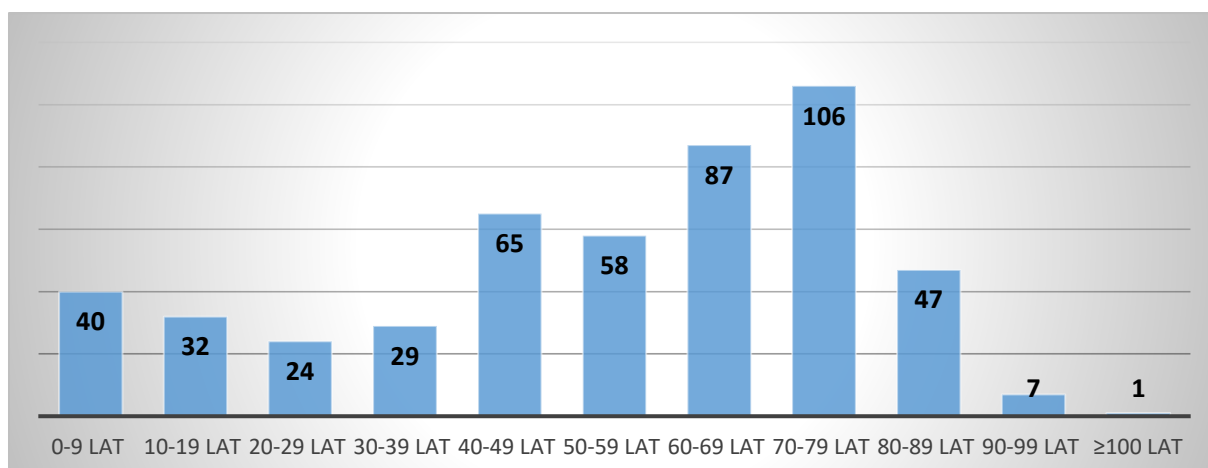
W 2024 roku nastąpił wzrost zachorowań na zakażenia wirusem RSV. W roku sprawozdawczym zgłoszono łącznie 73 zachorowania, co dało współczynnik zapadalności na poziomie 188,1. Wśród zgłoszonych przypadków 16 zachorowań wymagało hospitalizacji. W poprzednim roku sprawozdawczym zgłoszono 11 zachorowań na RSV. Zakażenia wirusem RSV najczęściej dotyczyły dzieci do lat 2, zarejestrowano 39 przypadków, co dało współczynnik zapadalności 979,9.

COVID-19

Podobnie jak w latach ubiegłych najczęściej występującą jednostką chorobową, stanowiącą ponad 1/3 zarejestrowanych zachorowań, były zakażenia wirusem SARS-CoV-2 (COVID-19) wynoszące 496 przypadków. Łącznie zachorowało 296 kobiet i 200 mężczyzn. Wśród zarejestrowanych zachorowań 78 przypadków wymagało hospitalizacji. Współczynnik zapadalności w roku sprawozdawczym wyniósł 1277,8.

W porównaniu z rokiem 2023 liczba zachorowań zmalała. W ubiegłym roku sprawozdawczym zgłoszono 548 przypadków zachorowań na COVID-19.

Rozkład zachorowań na COVID-19 według grup wiekowych przedstawia wykres 5:

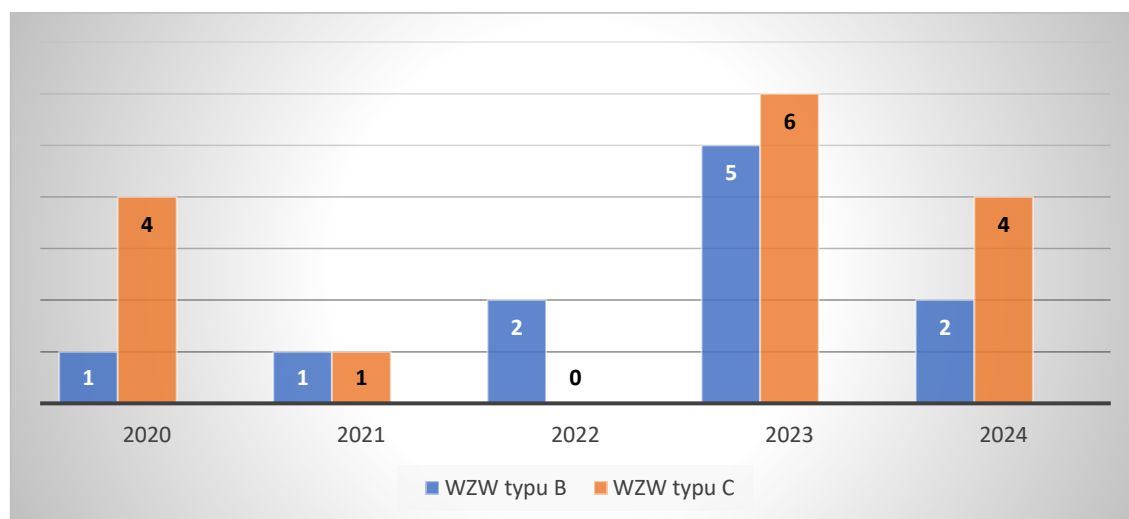
Wykres 5. Rozkład zachorowań na COVID-19 według grup wiekowych

1.4 Sytuacja epidemiologiczna zakażeń krwiopochodnych

W 2024 r. wystąpiły 2 przypadki wirusowego zapalenia wątroby typu B oraz 4 przypadki wirusowego zapalenia wątroby typu C.

Pomimo szczepień ochronnych p/WZW typu B, w tym obowiązkowych, nadal rejestrowane są nowe zachorowania na wirusowe zapalenie wątroby typu B. Należy zwrócić uwagę, że szczepienia ochronne stosowane są wyłącznie p/ WZW typu B, nie ma szczepień p/WZW typu C.

Niezmiernie istotne w zapobieganiu i zwalczaniu WZW C, podobnie jak WZW B, jest przeprowadzanie skutecznej sterylizacji sprzętu medycznego i innego w zakładach ochrony zdrowia, jak i w gabinetach kosmetycznych, fryzjerskich oraz salonach tatuażu, gdzie dokonuje się czynności, w trakcie których dochodzi do naruszenia ciągłości tkanek ludzkich.

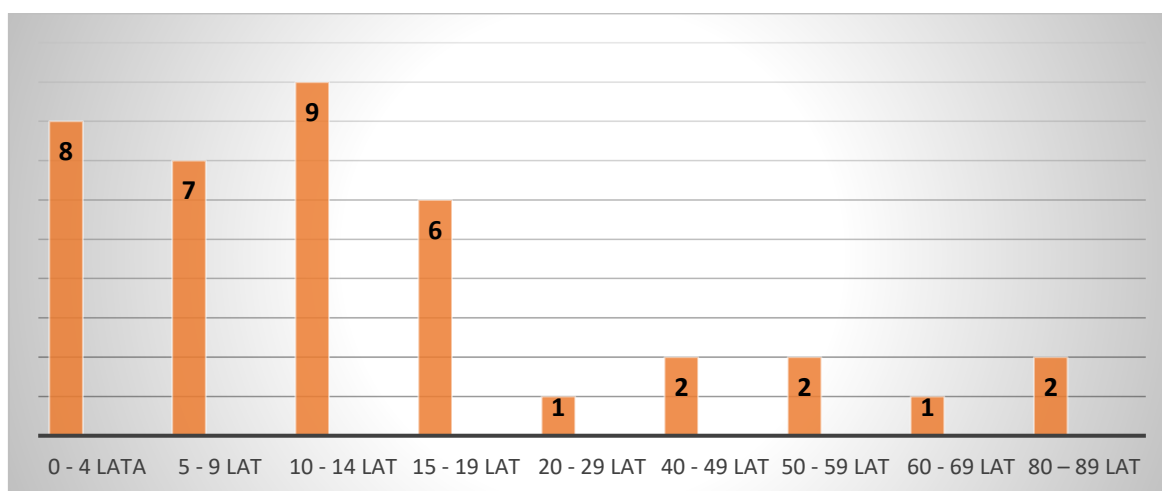
Wykres 5. Porównanie zachorowania na WZW B oraz WZW C w powiecie hajnowskim w latach 2020-2024

1.5 Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych, przeciwko którym stosowane są obowiązkowe szczepienia ochronne

W 2024 roku podobnie, jak w latach poprzednich na terenie powiatu hajnowskiego nie wystąpiły zachorowania na błonicę (difteryt), tężec, ostre porażenie dziecięce (poliomyelitis), świnkę i odrę.

W roku sprawozdawczym zarejestrowano 1 zachorowanie na różyczkę. W latach 2020 - 2023 nie zachorowała żadna osoba.

W 2024 roku zaobserwowano wzrost zachorowań na krztusiec, zarejestrowano 38 przypadków zachorowań. Natomiast w roku poprzedzającym zachorowań nie odnotowano. Rozkład zachorowań w poszczególnych przedziałach wiekowych przedstawiono poniżej:

Wykres 6. Rozkład zachorowań w poszczególnych przedziałach wiekowych

1.6 Inne choroby

Spśród chorób rzadziej rejestrowanych i zgłaszanych w 2024 r. wystąpiły:

- rzeżączka – 1 zachorowanie,
- giardioza (lamblioza) – 1 zachorowanie,
- inne wrodzone zakażenia i choroby pasożytnicze, toksoplazmoza – 1 zachorowanie,
- tularemia – 1 zachorowanie,
- nowo wykryte zakażenia HIV -2 zachorowania,
- zespół hemolityczno-mocznicowy w przebiegu zak. *E. coli* – 1 zachorowanie.

W roku 2024 podobnie jak w latach poprzednich na terenie powiatu hajnowskiego nie odnotowano zachorowań na wściekliznę u ludzi.

W sytuacji zgłoszenia pokąsania i narażenia na wściekliznę, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny obejmuje nadzorem epidemiologicznym osoby mające styczność ze zwierzęciem i nawiązuje współpracę z powiatowym lekarzem weterynarii, celem obserwacji zwierzęcia pod kątem zakażenia wirusem wścieklizny.

W 2024 roku przeprowadzono 84 dochodzenia epidemiologiczne w związku z zgłoszeniami styczności i narażenia na wściekliznę lub potrzeby szczepień. Najczęściej przypadki te dotyczyły pokąsania przez psy (61, w tym 50 – psy znane, 11 – psy nieznane).

Odnotowano 18 przypadków pokąsań z przez koty (13 – koty znane, 5 – koty nieznane). Zarejestrowano także 5 pokąsań przez zwierzęta dzikie (3 – nietoperz, 1 – szczur oraz 1 – lis).

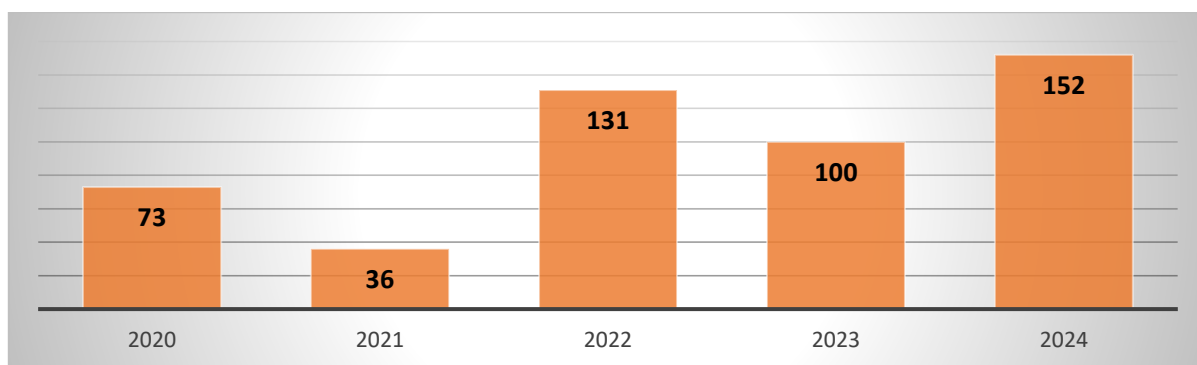
W porównaniu z rokiem poprzednim liczba przypadków pokąsań przez zwierzęta pozostała na takim samym poziomie.

W 2024 roku 27 osób rozpoczęło szczepienia p/wścieklicznie, w tym 25 osób zaszczepiono pełnym cyklem szczepień.

W roku sprawozdawczym wydano 1 decyzję nakazującą poddanie się obowiązkowi szczepień przeciwko wścieklicznie. Obowiązek wynikający z w/w decyzji został wykonany.

1.7 Ospa wietrzna

W porównaniu z 2023 rokiem liczba zachorowań na ospę wietrzną wzrosła o 52 %. W 2024 roku zachorowały 152 osoby, zaś w poprzednim roku sprawozdawczym – 100 osób. Wszyscy chorzy nie byli szczepieni przeciwko wirusowi ospy wietrznej. Przed zachorowaniem chroni szczepienie p/ospie wietrznej. Choroba ta nadal jest problemem epidemiologicznym ze względu na niską wykonalność szczepień ochronnych.

Wykres 7. Analiza zachorowań na ospę wietrzną w latach 2020 - 2024

2. Zgony z powodu chorób zakaźnych

W roku sprawozdawczym zarejestrowano 8 zgonów z powodu choroby zakaźnej.

Z powodu Covid-19 zmarło 4 osoby ze środowiska miejskiego, 2 mężczyzn i 2 kobiety. Osoby zmarłe należały do niżej wymienionych przedziałów wiekowych:

- ✓ 60 – 69 lat 1 przypadek
- ✓ 70 – 79 lat 1 przypadek
- ✓ 80 – 89 lat 1 przypadek
- ✓ 90 – 99 lat 1 przypadek

Na gripę zmarły 2 osoby ze środowiska wiejskiego, 1 kobieta oraz 1 mężczyzna. Wszystkie osoby należały do przedziału wiekowego 89 - 90 lat.

Z powodu innych chorób zakaźnych w 2024 roku zmarły 2 osoby:

- ✓ 1 osoba – z powodu posocznicy wywołanej przez *Streptococcus pneumoniae*: mężczyzna ze środowiska miejskiego w przedziale wiekowym 90 - 99 lat;
- ✓ 1 osoba – z powodu gruźlicy układu oddechowego: kobieta ze środowiska wiejskiego w przedziale wiekowym 40 - 49 lat.

3. Ogniska epidemiczne w podmiotach wykonujących działalność leczniczą

W 2024 roku ze Szpitala im. W. Mantiuka w Hajnówce zgłoszone zostały 3 ogniska epidemiczne:

- 1) na Oddziale Chorób Wewnętrznych - czynnikiem etiologicznym był COVID-19,
- 2) na Oddziale Chirurgii Urazowo Ortopedycznej - czynnikiem etiologicznym był COVID-19,
- 3) na Oddziale Chirurgii Laparoskopowej i Klasycznej z Chirurgicznym Leczeniem Otyłości - czynnikiem etiologicznym był COVID-19.

W każdym przypadku wystąpienia ogniska epidemicznego pracownicy szpitala podjęli działania zapobiegawcze i przeciwepidemiczne w celu unieszkodliwienia źródeł zakażenia oraz przecięcia dróg szerzenia się zakażeń i chorób zakaźnych. W związku ze zgłoszonymi ogniskami choroby zakaźnej pracownicy PSSE w Hajnówce przeprowadzili kontrole działań podjętych przez pracowników szpitala w celu zapobiegania zakażeniom szpitalnym w przypadku wystąpienia ogniska epidemicznego oraz dokonywano weryfikacji dokumentacji prowadzonej w celu zapobiegania zakażeniom szpitalnym.

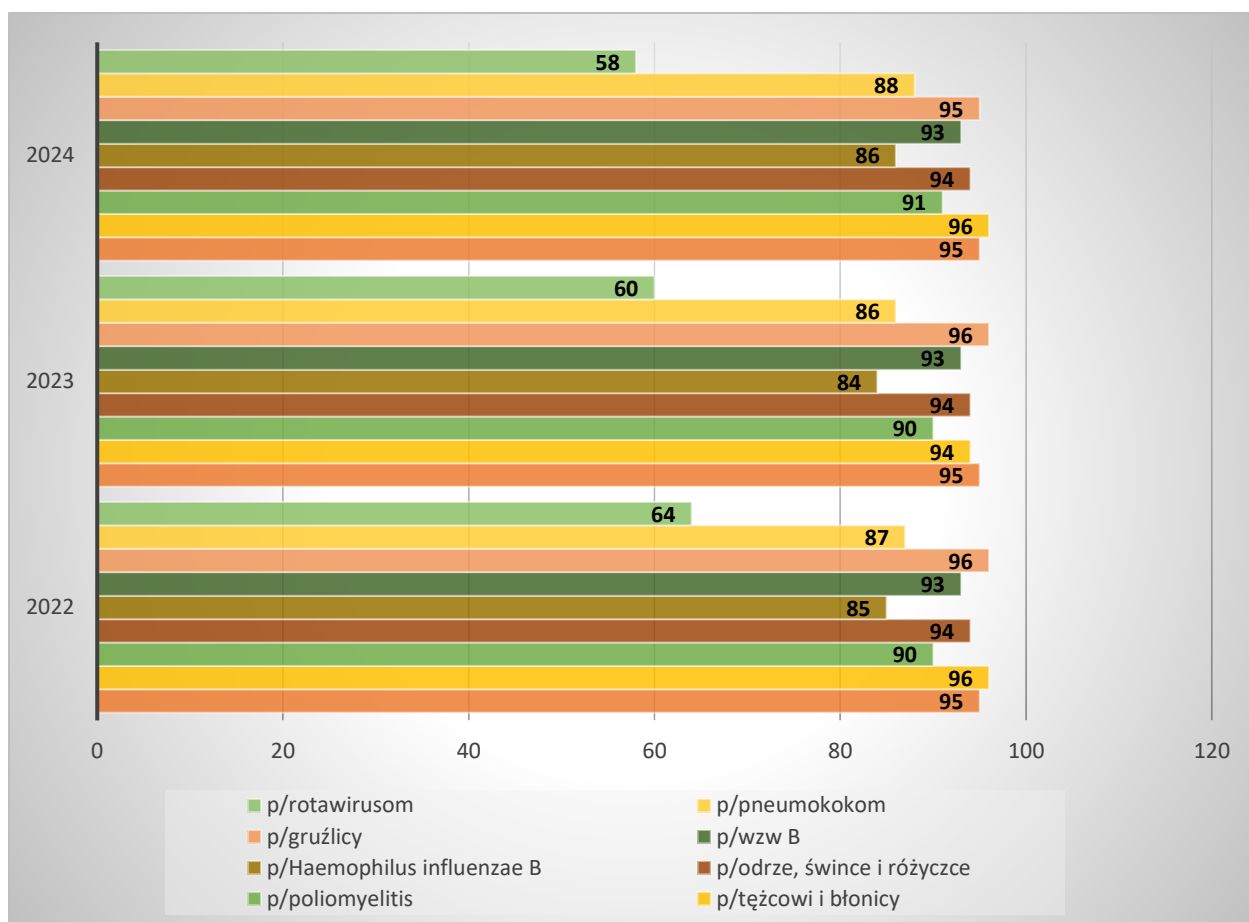
4. Ocena wykonawstwa szczepień ochronnych

Na terenie działania Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Hajnówce w 2024 r. świadczenia w zakresie szczepień ochronnych prowadziło 6 jednostek organizacyjnych.

W w/w jednostkach organizacyjnych szczepienia ochronne były wykonywane w 16 punktach, które posiadały niezbędne w tym celu wyposażenie.

Na podstawie analizy danych przekazanych przez świadczeniodawców Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Hajnówce w rocznym sprawozdaniu ze szczepień ochronnych MZ-54, ustalono, że w 2024 r. szczepieniami według Programu Szczepień Ochronnych objęto 5084 dzieci i młodzieży w wieku 0-19 lat. Liczba ta uległa zmniejszeniu o 222 osoby w porównaniu do roku 2023.

Realizacja obowiązkowych szczepień ochronnych w latach 2024-2023 utrzymuje się na podobnym poziomie. Na poniższym wykresie przedstawiono liczbę wszystkich dzieci zaszczepionych przynajmniej podstawowymi pierwotnymi dawkami szczepień, wynikającymi z kalendarza szczepień (PSO). W porównaniu do roku 2023 odsetek zaszczepionych dzieci nieznacznie zmalał, w szczególności szczepienia przeciw rotawirusom oraz gruźlicy. W przypadku szczepień przeciwko pneumokokom, *Haemophilus influenzae*, poliomyelitis oraz przeciw tężcowi i błonicy obserwujemy wzrost liczby zaszczepionych dzieci. W pozostałych szczepieniach odsetek dzieci zaszczepionych pozostał bez zmian.

Wykres 9. Porównanie stanu zaszczepienia dzieci i młodzieży od 1 roku życia do 19 roku życia

Na terenie powiatu hajnowskiego, podobnie jak w całej Polsce, problem stanowią dzieci, które nie zostały poddane obowiązkowym szczepieniom ochronnym bez podania przyczyny. Pomimo prowadzonych działań edukacyjnych w zakresie promocji szczepień ochronnych, skierowanych do rodziców i opiekunów, zaobserwowano wzrost liczby osób odmawiających szczepień ochronnych. Na podstawie sprawozdania z realizacji obowiązkowych szczepień ochronnych, liczba dzieci niezaszczepionych bez podania przyczyny na dzień 31.12.2024 r. wyniosła 226. W 2023 r. liczba ta wyniosła 207 osób.

Istotny wpływ na wzrost liczby osób nierealizujących ustawowego obowiązku szczepień ochronnych na terenie powiatu hajnowskiego miała aktywność ruchów antyszczepionkowych, poddających w wątpliwość potrzebę i bezpieczeństwo szczepień. Jedynie nieliczne osoby jako powód niezaszczepienia dzieci podają odrębność kulturową, wpływ środowisk propagujących medycynę alternatywną lub wcześniejszy niepożądany odczyn poszczepienny u dziecka podlegającego obowiązkowi szczepienia. W większości przypadków nie udało się jednak ustalić konkretnej przyczyny niezrealizowanego obowiązku szczepień ochronnych.

Przedstawiciele Państwowej Inspekcji Sanitarnej przeprowadzili rozmowy z personelem Podstawowej Opieki Zdrowotnej o potrzebie edukacji rodziców w zakresie znaczenia szczepień ochronnych w zapobieganiu chorobom zakaźnym. Ponadto aktywnie propagowano szczepienia w mediach społecznościowych, pozwalających dotrzeć do dużej liczby odbiorców.

Do osób, które zostały zgłoszone przez podmioty lecznicze jako niezaszczepione do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego, kierowane były pisemne powiadomienia o potrzebie, skuteczności, bezpieczeństwie i obowiązku szczepień ochronnych oraz o możliwości zastosowania. W przypadku dalszego odmawiania wykonania obowiązku szczepień ochronnych informuje się o sankcjach przewidzianych w obowiązujących przepisach prawa. W 2024 r. wysłano 6 takich pism. Ponadto do osób odmawiających szczepień ochronnych wystosowano 45 wystąpień w sprawie uzupełnienia szczepień dzieci przeciw wirusowi poliomielitis w związku z wykryciem zmutowanego wirusa w ściekach na terenie kraju.

Organ Państwowej Inspekcji Sanitarnej ma obowiązek podejmowania wszelkich działań zmierzających do zastosowania przewidzianych prawem środków egzekucyjnych w celu nakłonienia osób niezaszczepionych do realizacji obowiązku. W 2024 r. do osób, które nie zrealizowały obowiązku szczepień wystosowano 12 upomnień zawierających wezwanie do wykonania w/w obowiązku pod rygorem skierowania sprawy na drogę egzekucji administracyjnej. Ponadto w ramach postępowania administracyjnego wobec tych osób skierowano 6 wniosków o wszczęcie postępowania egzekucyjnego do organu egzekucyjnego, poprzedzonych sporządzeniem przez wierzyciela tytułu wykonawczego. W roku 2023 wystosowano 2 takie wnioski.

W czerwcu 2023 r. został w Polsce uruchomiony powszechny program szczepień przeciw HPV realizujący założenia i cele Narodowej Strategii Onkologicznej na lata 2010-2030. Szczepienia te mają charakter zalecanych szczepień ochronnych, dla których zakup szczepionek został objęty finansowaniem Ministra Zdrowia. W związku z rozszerzeniem programu w 2024 roku o możliwość wykonania szczepień w szkołach zostały zorganizowane spotkania z dyrekcją szkół podstawowych z terenu powiatu hajnowskiego oraz szpitala w Hajnówce w celu nakłonienia do przystąpienia w programie oraz rozwiania ewentualnych wątpliwości. Ponadto odbyło się 5 spotkań edukacyjnych z rodzicami uczniów, podczas których omówiono założenia programu oraz korzyści wynikające z zaszczepienia przeciw HPV.

W 2024 roku nie zgłoszono żadnego przypadku niepożądanego odczynu poszczepiennych (NOP).

5. Nadzór nad stanem sanitarnym podmiotów leczniczych

a) Ocena stanu sanitarno-technicznego

W 2024 roku na terenie powiatu hajnowskiego w obiektach podmiotów leczniczych przeprowadzono 73 kontrole. Skontrolowano 46 podmiotów leczniczych, w tym 1 szpital, 1 zakład opiekuńczo - leczniczy, 18 przychodni/ośrodków zdrowia, 2 punkty pobrań materiału do badań, 1 zakład rehabilitacji leczniczej, 5 innych publicznych zakładów opieki zdrowotnej oraz 18 indywidualnych praktyk lekarskich zawodowych.

W podmiotach leczniczych w pojedynczych przypadkach stwierdzano niżej wymienione uchybienia:

- ✓ nieprawidłowe warunki przechowywania oraz oznakowania odpadów medycznych;

- ✓ niewłaściwy stan techniczny pomieszczeń, m.in. zły stan techniczny ścian, podłóg, wnęki okiennej oraz zniszczona stolarka drzwiowa i ościeżnice drzwi wejściowych;
- ✓ brak rozdziału w miejscu do składowania bielizny czystej i brudnej;
- ✓ brak zachowanej czystości bieżącej w niektórych pomieszczeniach podmiotu;
- ✓ brak całodobowego monitoringu temperatury w urządzeniu chłodniczym do przechowywania szczepionek.

b) Nadzór nad postępowaniem z odpadami medycznymi

Na podstawie przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że postępowanie z odpadami medycznymi, niemal we wszystkich podmiotach wykonujących działalność leczniczą, było prawidłowe. Wykazały one, że warunki przechowywania oraz oznakowania odpadów medycznych były prawidłowe z wyjątkiem 1 obiektu.

Skontrolowane obiekty posiadały prawidłową dokumentację dotyczącą wytwarzania odpadów i przekazywania odpadów uprawnionym odbiorcom. Wszystkie podmioty posiadały opracowane procedury i instrukcje stanowiskowe dotyczące postępowania z odpadami medycznymi.

c) Ocena procesu dezynfekcji i sterylizacji

Na podstawie przeprowadzonych w 2024 roku kontroli podmiotów leczniczych w zakresie przestrzegania reżimu p/epidemicznego stwierdzono, że personel zna zasady prowadzenia dezynfekcji bieżącej sprzętu i narzędzi lekarskich. Zaopatrzenie placówek w preparaty dezynfekcyjne było wystarczające, zachowane były terminy ważności. Procedury zostały poprawnie opracowane, aktualizowane i przestrzegane.

W 2024 roku nadzorem objęto 10 podmiotów wyposażonych w aparaturę sterylizacyjną, w których skontrolowano 10 urządzeń sterylizacyjnych. Wszystkie urządzenia sterylizacyjne, będące na wyposażeniu podmiotów leczniczych, stanowią autoklawy próżniowe. Procesy sterylizacji przeprowadzane były zgodnie z zaleceniami producentów sprzętu. Skontrolowane podmioty, wykonujące sterylizację we własnym zakresie dostosowują procedury sterylizacji, w tym zwalniania materiału sterylnego, do najnowszych zaleceń zawartych w wydaniu 2 „Ogólnych wytycznych dla wszystkich podmiotów wykonujących procesy dekontaminacji, w tym sterylizacji wyrobów medycznych i innych przedmiotów wielorazowego użytku korzystanych przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych oraz innych czynności, podczas których może dojść do przeniesienia choroby zakaźnej lub zakażenia”. Nie stwierdzono nieprawidłowości w powyższym zakresie.

II. CENA STANU SANITARNEGO W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA ORAZ MATERIAŁÓW I WYROBÓW PRZEZNACZONYCH DO KONTAKTU Z ŻYWNOŚCIĄ

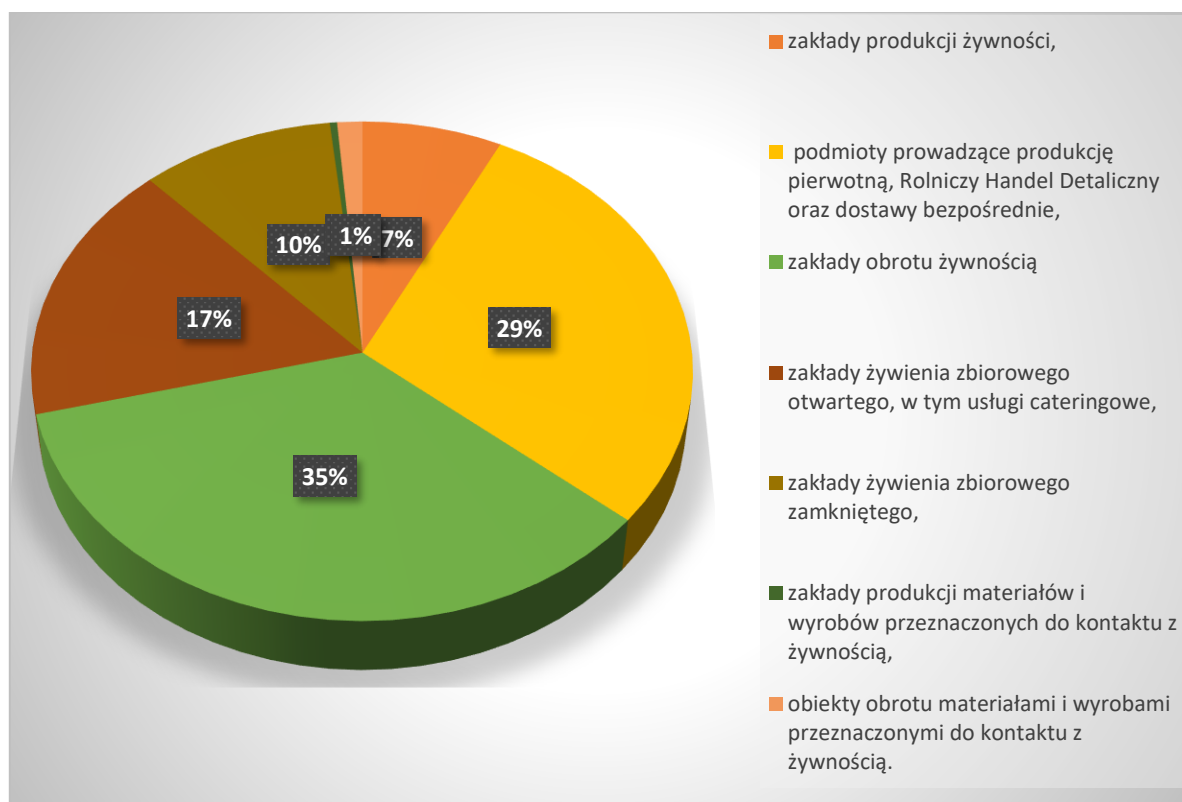
1. Ocena stanu sanitarnego nadzorowanych zakładów

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Hajnówce w 2024 r. objął nadzorem 529 zakładów żywności, żywienia oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

Były to:

- 39 zakładów produkcji żywności,
- 152 podmiotów prowadzących produkcję pierwotną, Rolniczy Handel Detaliczny oraz dostawy bezpośrednie,
- 185 zakładów obrotu żywnością,
- 90 zakładów żywienia zbiorowego otwartego, w tym usługi cateringowe,
- 54 zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego,
- 2 zakłady produkcji materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością,
- 7 obiektów obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.

Struktura nadzorowanych obiektów żywności i żywienia przedstawia się następująco:

Wykres 10. Struktura nadzorowanych obiektów żywności i żywienia

Zakłady podlegające urzędowej kontroli na podstawie oceny ryzyka zagrożenia bezpieczeństwa żywności zostały zakwalifikowane do następujących kategorii:

- 258 obiektów do kategorii niskiego ryzyka (N),
- 246 obiektów do kategorii średniego ryzyka (S),
- 25 obiektów do kategorii wysokiego ryzyka (W).

Powodem zakwalifikowania zakładu do kategorii wysokiego ryzyka były m.in.:

- profil działalności, wytwarzany asortyment niestabilny mikrobiologicznie, np.: produkcja wyrobów z udziałem jaj niepoddanych obróbce cieplnej, produkcja ciast z kremem,
- uprawa owoców miękkich, przeznaczonych do bezpośredniego spożycia,
- stwierdzone podczas kontroli nieprawidłowości skutkujące przekroczeniem maksymalnej liczby punktów z oceny przeprowadzonej z wykorzystaniem arkusza oceny,
- zgłoszenia kwestionowanego produktu do sieci RASFF.

Nadzór nad bezpieczeństwem żywności i żywienia prowadzony był w oparciu o plan kontroli i poboru prób oraz analizę ryzyka oraz szybkie reagowanie na powiadomienia o zagrożeniach w systemie RASFF. Powyższe czynniki decydują o zapewnieniu bezpieczeństwa zdrowotnego ze strony żywności.

W 2024 w zakresie bezpieczeństwa żywności i żywienia skontrolowano 228 zakładów produkujących żywność lub wprowadzających żywność do obrotu. W 56 zakładach stwierdzono niezgodności w zakresie przepisów prawa żywnościowego.

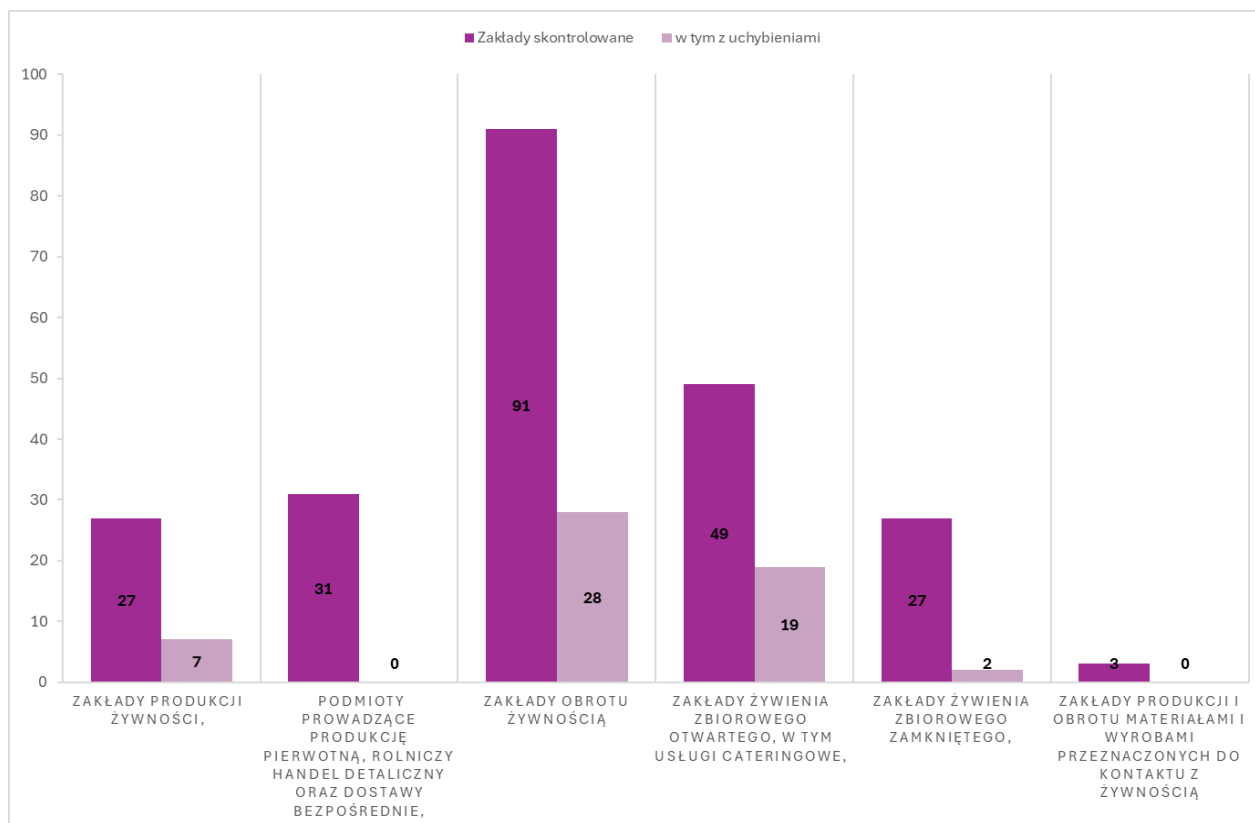
Najczęściej stwierdzane niezgodności w zakładach żywności i żywienia:

- niewłaściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń zakładu i wyposażenia, w pojedynczych przypadkach również brak porządku i czystości,
- niestosowanie się do obowiązujących w zakładzie instrukcji dotyczących zasad dobrej praktyki higienicznej i produkcyjnej (GHP/GMP), brak zapisów potwierdzających realizację GHP/GMP, dokumentacja nie aktualizowana,
- środki spożywcze po upływie daty minimalnej trwałości lub terminie przydatności do spożycia,
- brak monitoringu temperatury przechowywania żywności łatwo psującej się,
- nieprzedstawienie dokumentacji potwierdzającej przeszkolenie pracowników w zakresie higieny żywności odpowiednio do charakteru wykonywanej pracy,
- brak informacji dotyczących składu potraw z uwzględnieniem składników powodujących alergie lub reakcje nietolerancji w miejscu dostępnym konsumentowi finalnemu,
- nieprawidłowe znakowanie lub prezentacja i reklama środków spożywczych oferowanych w sprzedaży za pośrednictwem stron internetowych (suplementy diety, przyprawy), zamieszczanie oświadczeń sugerujących zdrowotne właściwości

produktów wprowadzające w błąd potencjalnego odbiorcę reklamy lub prezentacji produktu,

- nieprawidłowe warunki przechowywania i sprzedaży żywności (np. brak segregacji asortymentowej, żywność niezabezpieczona przed zanieczyszczeniem, brak odpowiedniej przestrzeni roboczej).

Zestawienie zakładów, w których stwierdzano nieprawidłowości:

Wykres 11. Zestawienie zakładów, w których stwierdzano nieprawidłowości

W wyniku prowadzonych działań kontrolnych wydano **130** decyzji administracyjnych, w tym:

- 2 decyzje unieruchomienia zakładu prowadzącego
 - „nielegalny” sklep wędliniarski,
 - obiekt ruchomy stragan z wędlinami na targowisku,
- 2 decyzje zakazujące wprowadzania do obrotu wyprodukowanych produktów z uwagi:
 - na zawartość składnika powyżej 1 mg melatoniny w produkcie deklarowanym jako suplement diety,
 - zawartość witaminy D na poziomie znacznie przekraczającym jej górny bezpieczny poziom w zalecanej przez producenta dziennej porcji spożywanego suplementu diety: Witamina D3 + K2 MK-7 SUPERMOCNA zawierająca 20000 IU w kapsułce oraz Witamina D3 + K2 MK-7 SUPERMOCNA zawierająca 16 000 IU w porcji 100 ml.

Wniosków do Sądu nie wystosowano.

Sporządzono 2 wnioski do PPWIS w Białymstoku, w tym:

1) o nałożenie kary pieniężnej za nieprzestrzeganie wymagań w zakresie znakowania środków spożywczych, w tym: prezentacji, reklamy i promocji. Wniosek dotyczył podmiotu prowadzącego zakład produkcji koncentratów spożywczych (przypraw, ziół i herbatek). Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Białymstoku wymierzył łączną karę pieniężną w wysokości 2000 zł.

2) o nałożenie kary pieniężnej za prowadzenie działalności w zakresie obrotu żywnością bez złożenia wniosku o zatwierdzenie zakładu i wpis do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów PIS. PPWIS w Białymstoku wymierzył właścicielowi straganu karę pieniężną w wysokości 3000 zł.

Na osoby winne rażących naruszeń przepisów prawa żywnościowego nałożono 29 mandatów karnych na kwotę 6400 zł.

2. Ocena jakości zdrowotnej żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością

W 2024 roku na terenie powiatu hajnowskiego w ramach nadzoru nad bezpieczeństwem żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością pobrano próbki zgodnie z obowiązującym krajowym „Planem pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu dla Państwowej Inspekcji Sanitarnej na 2024 rok”, opracowywanym przez Głównego Inspektora Sanitarnego we współpracy z jednostkami badawczo-rozwojowymi.

Wykonywanie badań w zakresie w/w planu jest bardzo istotnym i niezbędnym elementem w realizacji zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej, co przekłada się zarówno na zapewnienie bezpieczeństwa żywności i żywienia w Polsce, jak również na rzecz europejskiego systemu bezpieczeństwa żywności.

Dodatkowo dokonano poboru próbek w przypadku podejrzenia niewłaściwej jakości zdrowotnej produktu oraz po interwencji konsumentów.

Badania środków spożywczych obejmowały ocenę zanieczyszczeń mikrobiologicznych, biologicznych i fizycznych, parametrów chemicznych, cech organoleptycznych i znakowania.

W przypadku materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością na terenie powiatu hajnowskiego pobierano opakowania z tworzyw sztucznych, przeznaczone do kontaktu z żywnością oraz naczynia ceramiczne dekorowane w obszarze obrzeża w kierunku badań substancji migrujących z tych tworzyw.

W 2024 roku ogółem pobrano 191 próbek, w tym:

- 161 próbek żywności,
- 23 próbki sanitarne,
- 3 próbki materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością,
- 1 zestawienie dekadowe produktów do teoretycznej oceny żywienia pacjentów szpitala,
- 3 próbki posiłków wchodzących w skład całodziennej racji pokarmowej w szpitalu.

Kierunki badań pobranych próbek żywności w roku 2024 przedstawione są w Tabeli nr 2:

Tabela 2. Kierunki badań pobranych próbek żywności w roku 2024

Lp.	Kierunek badania	Liczba próbek pobranych	w tym kwestionowanych
1	Pozostałości pestycydów	12	-
2	Pozostałości pestycydów – plan MRiRW: „500 i 1000 próbek”	3	1
3	Metale szkodliwe dla zdrowia	12	-
4	Azotany	1	-
5	3-MCPD i estry MCPD	1	-
6	Zanieczyszczenia mikrobiologiczne	81	-
7	Mykotoksyny	5	-
8	Histamina	9	-
9	Dozwolone substancje dodatkowe	8	-
10	Parametry czystości substancji dodatkowych oraz rozpuszczalników ekstrakcyjnych	1	-
11	Kryteria czystości wybranych składników odżywczych	1	-
12	GMO	2	-
13	Skażenia promieniotwórcze żywności	1	-
14	Środki spożywcze poddane działaniu promieniowania jonizującego	1	-
15	Jod w soli kuchennej	2	-
16	Znakowanie oraz oznaczanie zawartości witamin, składników mineralnych i innych składników wykazujących efekt odżywczy lub fizjologiczny w suplementach diety	6	3
17	Znakowanie oraz oznaczanie NNKT w żywności dla określonych grup	2	-
18	Znakowanie oraz badanie zawartości substancji wzbogacających w środkach spożywczych wzbogaczanych	1	-
19	Materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością	3	-
20	WWA	2	-
21	Furan i jego pochodne	1	-
22	Akrylamid	1	1
23	Oporność na środki przeciwdrobnoustrojowe u bakterii zoonotycznych i komensalnych	1	-
24	Alkaloidy tropanowe	1	-
25	Gluten	1	-
26	Wykrywanie alergenów – orzeszków ziemnych/ białka orzeszków ziemnych	1	-
27	Niedeklarowane substancje aktywne farmakologicznie, w tym listy WADA	1	-
28	Inne parametry (np. zanieczyszczenia fizyczne, biologiczne)	3	-
29	Próbki sanitarne	23	1
	OGÓŁEM	187	6

Zakwestionowano 6 próbek, w tym:

a) 5 próbek żywności:

- 3 próbki suplementów diety pobrane w zakładzie produkującym suplementy diety, zakwestionowane z powodu nieprawidłowego oznakowania,
- 1 próbka ciastek pobrana w sklepie spożywczym, zakwestionowana z powodu przekroczenia akryloamidu,
- 1 próbka soczewicy pobrana w supermarkecie, zakwestionowana z powodu przekroczenia NDP pestycydów,

b) 1 próbkę sanitarną:

- 1 próbka zmiotek pobrana w supermarkecie, zakwestionowana z powodu obecności odchodów gryzoni.

W 2024 r. w porównaniu do poprzedniego roku liczba kwestionowanych próbek wzrosła i wynosiła 3,2 % pobranych próbek (2023 r. - 1,75% pobranych próbek).

W każdym przypadku kwestionowania próbek podejmowano działania mające na celu wyeliminowanie stwierdzonych niezgodności. Prowadzono, m.in. postępowanie administracyjne, kierowano wystąpienia, przekazywano pisma informujące o wynikach badań według właściwości i posiadanych kompetencji. W przypadkach stanowiących zagrożenie dla zdrowia dokonywano zgłoszenia w ramach systemu RASFF (Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Paszach).

Ponadto w trakcie działań kontrolnych pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Hajnówce oceniali jakość zdrowotną tłuszczów używanych do smażenia żywności przy wykorzystaniu szybkich testów. W trakcie kontroli dokonano badania 2 próbek, nie stwierdzono przekroczenia poziomu zawartości związków polarnych w ilości przewyższającej dopuszczalne poziomy.

3. Ocena jakości żywienia w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego

W 2024 roku skontrolowano 27 zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego spośród 54 zakładów znajdujących się w ewidencji pionu bezpieczeństwa żywności, m. in. stołówki w szkołach i przedszkolach, domach pomocy, szpitalu, zakładach pracy oraz inne zakłady żywienia. Szczególnym nadzorem objęto zakłady prowadzące żywienie grup wrażliwych, zwłaszcza dzieci, osób starszych oraz chorych przebywających w szpitalu.

W 2 zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego (stołówka szkolna i przedszkolna) stwierdzono niezgodności dotyczące:

- niewłaściwego stanu technicznego zakładu,
- nieprzestrzeganie zasad prawidłowego i racjonalnego żywienia dzieci i młodzieży w jednostkach oświaty zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem Ministra Zdrowia,
- brak informacji o substancjach lub produktach powodujących alergie lub reakcje nietolerancji, a występujących w serwowanych potrawach.

W stołówkach szkolnych i przedszkolnych oceniono 10 jadłospisów, 1 zakwestionowano (stołówka przedszkolna). Nieprawidłowości dotyczyły:

- braku porcji warzyw lub owoców w każdym posiłku,
- braku co najmniej dwóch porcji mleka lub produktów mlecznych w ciągu dnia.

W stołówce przedszkolnej nie przestrzegano wymogów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach.

Na terenie szkół funkcjonują sklepiki szkolne, które również są zobowiązane do przestrzegania wymogów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26.07.2016 r. Kontrole przeprowadzone w sklepikach szkolnych wykazały, że sprzedawana żywność nie zawsze była zgodna z wymogami w/w rozporządzenia. W jednym sklepiku w obrocie stwierdzano środki spożywcze z wysoką zawartością cukru, tłuszczu i soli znacznie przekraczające wartości wskazane rozporządzeniem.

W trakcie kontroli ustalono, że wszystkie automaty ustawione w jednostkach systemu oświaty usytuowanych na terenie powiatu hajnowskiego należą do jednego przedsiębiorcy zarejestrowanego na terenie powiatu białostockiego. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że środki spożywcze oferowane w automatach spełniały wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu.

W szpitalu oceniono jadłospis diety ogólnej podstawowej w oparciu o „Arkusze oceny dekadowej jadłospisów” oraz pobrano do badań laboratoryjnych 3 posiłki wchodzące w skład całodiennej racji pokarmowej wydawanej pacjentom będącym na diecie ogólnej. Ponadto do teoretycznej oceny żywienia pacjentów w szpitalu pobrano dekadowe zestawienie produktów.

W wyniku oceny przeprowadzonej metodą punktową w oparciu o w/w arkusze jadłospis otrzymał ocenę zadawalającą.

W wyniku analizy zestawienia dekadowego przeprowadzonej przez Dział Laboratoryjny WSSE w Białymstoku stwierdzono za niski udział produktów będących źródłem żelaza. Natomiast próbka całodiennej racji pokarmowej została zakwestionowana ze względu na zbyt wysoką zawartość chlorku sodu (14,0 g), zaniżoną zawartość żelaza w całodiennej racji pokarmowej (7,5 mg zalecane 14 mg) oraz nieprawidłowy rozkład procentowy energii w posiłkach.

W każdym przypadku podjęto działania mające na celu wyeliminowanie stwierdzonych niezgodności. Należy stwierdzić, że pomimo stwierdzonych przypadków niezgodności, w przeważającej większości zakładów, starano się przestrzegać zasad prawidłowego żywienia. Dbano, aby potrawy były urozmaicone i przygotowywane z wykorzystaniem produktów pochodzących z różnych grup asortymentowych. Posiłki zawierały pełnowartościowe białko oraz dzięki obecności warzyw i owoców stanowiły źródło niezbędnych witamin i składników mineralnych.

III. OCENA POWIATU HAJNOWSKIEGO Z ZAKRESU HIGIENY KOMUNALNEJ

1. Nadzór nad urządzeniami produkującymi wodę do spożycia przez ludzi

Na terenie powiatu hajnowskiego nadzór sanitarny nad jakością wody przeznaczonej do spożycia w 2024 roku prowadzono w 16 wodociągach zbiorowego zaopatrzenia. Ponadto wodę do spożycia mieszkańcom powiatu dostarczały 4 wodociągi spoza powiatu hajnowskiego: Orla i gminny Bielsk (powiat bielski) oraz Pawły i Garbary (powiat białostocki), które zaopatrywały 277 osób. Wyłączone z eksploatacji zostały 2 wodociągi zbiorowego zaopatrzenia o małej produkcji wody (Stare Masiewo, Czerlonka), m.in. ze względu na trudności w utrzymaniu właściwej jakości wody.

Wodociągi w sposób zbiorowy zaopatrywały 37950 mieszkańców powiatu, natomiast 867 mieszkańców powiatu korzystało z wody z własnych źródeł.

Wykaz producentów wody, wielkość produkcji i liczba zaopatrywanej ludności przedstawiono w Tabeli 3.

Tabela 3. Wykaz producentów wody, wielkość produkcji i liczba zaopatrywanej ludności

Lp.	Producent wody /nazwa, adres/	Eksploatowany wodociąg	Produkcja wody m ³ /dobę	Liczba zaopatrywanej ludności [tys.]
1.	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Hajnówce ul. J. Słowackiego 29 17-200 Hajnówka	miejski Hajnówka	2624,7	20,098
		Nowoberezowo	284,4	1,528
		Orzeszkowo	87,6	0,372
		Dubicze Cerkiewne	258,4	1,451
2.	Wodociągi Podlaskie Sp. z o.o. ul. Elewatorska 31 15-620 Białystok	Narew	215,0	1,780
		Łosinka	192,0	0,514
		Iwanki	139,0	0,451
		Białowieża	404,0	2,043
		Czyże	116,0	1,154
		Klejniki	133,0	0,730
		Kleszczele I	118,0	0,836
		Kleszczele II	54,0	0,444
3.	Gmina Czeremcha ul. Dubois'a 14 17-240 Czeremcha	Suchowolce	33,0	0,310
		Kuzawa	386,0	2,885
4.	Gmina Narewka ul. Białowieska 1 17-220 Narewka	Narewka	572,0	2,298
		Siemianówka	295,0	0,775
5.	Gmina Orla ul. Mickiewicza 5, 17-106 Orla	Orla*	-	0,124
6.	Gmina Bielsk Podlaski ul. Mickiewicza 46 17-100 Bielsk Podlaski	gminny Bielsk**	-	0,030
7.	Gmina Zabłudów ul. Rynek 8 16-060 Zabłudów	Pawły***	-	0,105

8.	Gmina Michałowo ul. Białostocka 11 16-050 Michałowo	Garbary****	-	0,018
----	---	-------------	---	-------

*zaopatruje miejscowość Morze, gm. Czyże, ** zaopatruje miejscowość Kozłiki gm. Narew*** zaopatruje miejscowość Soce i Puchły gm. Narew, **** zaopatruje miejscowość Stobódka gm. Narewka

W trakcie roku 7561 mieszkańców powiatu hajnowskiego korzystało z wody o kwestionowanej jakości, co szczegółowo obrazuje poniższa tabela:

Tabela 4. Wykaz producentów wody, wielkość produkcji i liczba zaopatrywanej ludności

Liczba mieszkańców powiatu hajnowskiego ogółem (wg GUS na koniec 2023 r.)	38817
Liczba mieszkańców hajnowskiego korzystająca z wody o kontrolowanej jakości	37950
Liczba mieszkańców powiatu korzystających z wody o niekontrolowanej jakości	867
Liczba mieszkańców powiatu korzystających z wody o niekwestionowanej jakości	30389
Liczba mieszkańców korzystających okresowo z wody o kwestionowanej jakości	7561*

*ludność zaopatrywana z wodociągów: Kuzawa, Białowieża, Klejniki, Narew oraz Garbary i Pawły (pow. białostocki)

Szczegółowe zestawienie przekroczonych wartości parametrycznych wody.

Tabela 5. Szczegółowe zestawienie przekroczonych wartości parametrycznych wody.

L.p.	Nazwa kwestionowanego parametru	Nazwa wodociągu, punkt pobrania próbki wody	Liczba ludności	Liczba dni przekroczenia
1.	Mangan	*Wodociąg Kuzawa/SUW	2885	69
		*Wodociąg Białowieża/DPS	2043	17
		Wodociąg Klejniki/SUW	730	39
		Wodociąg Narew/SUW	1780	43
		**Wodociąg Garbary	18	316
2.	Jon amonu	**Wodociąg Garbary	18	330
3.	Żelazo	**Wodociąg Pawły	105	25
4.	Ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C	**Wodociąg Pawły	105	49

*kontynuacja przekroczenia z 2023 r. ** bezpośredni nadzór pełni PPIS w Białymstoku

W 2024 roku w zakresie nadzoru nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi pobrano 38 próbek wody w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego oraz 85 próbek wody zbadanych zostało w ramach kontroli wewnętrznej producenta wody.

Sporządzono 73 bieżące oceny przydatności wody do spożycia, 15 ocen okresowych oraz 10 obszarowych ocen jakości wody z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia.

Wydano 8 decyzji administracyjnych, w tym:

- 1 decyzję prolongującą termin wykonania decyzji wydanej w 2023 r. (wodociąg Kuzawa w sprawie poprawy jakości wody),
- 1 decyzję nakazującą poprawę stanu sanitarno-technicznego (wodociąg Suchowolce),
- 1 decyzję umarzającą postępowanie administracyjne w związku z poprawą jakości wody (wodociąg Klejniki),
- 5 decyzji z zakresu nadzoru nad materiałami i wyrobami stosowanymi w procesach uzdatniania i dystrybucji wody,

oraz 5 decyzji płatniczych za czynności kontrolne.

W sprawie wodociągu Pawły i Garbary z powiatu białostockiego postępowanie prowadzone było przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Białymstoku – informacja o jakości wody była przekazywana do właściwych wójtów.

Pod względem stanu sanitarno-technicznego naruszenia stwierdzono w wodociągu Suchowolce (niewłaściwy stan posadзки w stacji wodociągowej) - wydano decyzję z terminem poprawy do dnia 30.04.2025 r.

Zaopatrzenie ludności w wodę przeznaczoną do spożycia na koniec 2024 roku przedstawia się następująco:

Tabela 6. Zaopatrzenie ludności w wodę przeznaczoną do spożycia

Liczba mieszkańców powiatu hajnowskiego ogółem (wg GUS na koniec 2023 r.)	38817
Liczba mieszkańców hajnowskiego korzystająca z wody o kontrolowanej jakości	37950
Liczba mieszkańców powiatu korzystających z wody o niekontrolowanej jakości	867
Liczba mieszkańców powiatu korzystających z wody o niekwestionowanej jakości	37083
Liczba mieszkańców korzystających z wody o kwestionowanej jakości	0,018*

* miejscowość Słobódka gm. Narewka (wodociąg Garbary, powiat białostocki)

Nadzorem sanitarnym objęto również 6 indywidualnych urządzeń wodociągowych wykorzystujących wodę w ramach prowadzonej działalności gospodarczej/działalności publicznej lub działających na rynku spożywczym. Ogółem zbadanych zostało 20 próbek wody, w tym 6 próbek w ramach nadzoru PIS i 14 w ramach kontroli wewnętrznej. Niewłaściwą jakość wody stwierdzono w „Enklawie Białowieskiej” w Nieznanym Borze – przekroczona była ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C – jakość wody uległa poprawie. Natomiast w indywidualnym urządzeniu SPZOZ Hajnówka stwierdzono niewłaściwy stan sanitarno-techniczny ścian oraz sufitów w pomieszczeniach hydroforni oraz niesprawny punkt do mycia rąk w pomieszczeniu

chlorowni, w związku z czym wydano decyzję administracyjną z terminem poprawy do dnia 30.04.2025 r.

Sporządzono 15 bieżących ocen przydatności wody do spożycia.

Struktura zaopatrzenia w wodę przeznaczona do spożycia przez ludzi w 2024 r. przedstawia się następująco:

Tabela 7. Struktura zaopatrzenia w wodę przeznaczona do spożycia przez ludzi w 2024 r.

		Liczba urządzeń		Liczba urządzeń dostarczających wodę		Liczba ludności [w tys.]	
		Według ewidencji na 31.12.2024	W tym skontrolowanych	odpowiadającą wymaganiom (w tym warunkowo odpowiadającą)	nieodpowiadającą wymaganiom	zaopatrywanej w wodę odpowiadającą wymaganiom	zaopatrywanej w wodę nieodpowiadającą wymaganiom
Zbiorowego zaopatrzenia ogółem:		16	16	16	0	37,950	0
Wodociągi o produkcji [m ³ /d]	≤ 100	3	3	3	0	1,126	0
	101-1000	12	12	12	0	16,726	0
	>1000	1	1	1	0	20,098	0
indywidualne urządzenia wodociągowe wykorzystujące wodę w ramach działalności gospodarczej lub publicznej		6	6	6	0	0	0

2. Nadzór nad obiektami kąpielowymi

W 2024 r. funkcjonowały 3 pływalnie kryte: Park Wodny w Hajnówce oraz 2 pływalnie przy obiektach hotelarskich w Białowieży. Nadzór nad jakością wody do kąpeli był prowadzony w ramach kontroli urzędowej PIS i przez zarządzających pływalniami, w ramach kontroli wewnętrznej, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 19 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach.

Najczęściej stwierdzane przekroczenia parametrów wody to: chloroform oraz liczba mikroorganizmów w 22°C oraz sporadyczne przekroczenia w zakresie parametru chloru wolnego, chloru związanego, mętności i potencjału redox.

Ponadto w Parku Wodnym stwierdzono wysokie stężenie bakterii *Legionella sp.* w prysznicach znajdujących się przed wejściem na halę basenową, w związku z czym wydano decyzję o zakazie używania pryszniców do czasu poprawy jakości wody. Po przeprowadzeniu działań naprawczych jakość wody uległa poprawie.

Nadzorem sanitarnym objęto również odkryty basen kąpielowy w Ośrodku Sportu i Rekreacji w Hajnówce. Przekroczone były następujące parametry wody: mętność, chloroform i suma THM-ów. Wystosowano wystąpienia pokontrolne do administratora basenu.

W 2024 r. na terenie powiatu hajnowskiego nie było zorganizowanych kąpielisk oraz miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli.

Do PPIS w Hajnówce wpłynęło 1 zgłoszenie dot. utworzenia miejsca okazjonalnie wykorzystywanego do kąpieli „Bachmaty” w Dubiczach Cerkiewnych. Wydana została pozytywna opinia na organizację tego miejsca. Z uwagi na trudności w zatrudnieniu ratowników wodnych, zapewniających stałą kontrolę wyznaczonych obszarów wodnych, w/w miejsce do kąpieli nie zostało uruchomione.

W ramach nadzoru nad obiektami kąpielowymi wydano 3 decyzje, w tym:

- 2 decyzje umarzające postępowanie administracyjne w związku z poprawą jakości wody,
- 1 decyzję zakazującą korzystania z pryszniców w związku z wysokim skażeniem bakterią *Legionella sp.*

3. Nadzór nad ciepłą wodą w wewnętrznych instalacjach obiektów w zakresie bakterii *Legionella sp.*

Nadzór w zakresie bakterii *Legionella sp.* zrealizowany został w 7 obiektach, m.in. w internacie, domu dziecka, domach opieki społecznej, zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym, szpitalu oraz w obiekcie świadczącym usługi noclegowe w ramach agroturystyki.

Obecność bakterii *Legionella sp.* stwierdzono w instalacji wewnętrznej szpitala oraz zakładu pielęgnacyjno-opiekuńczego Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej. Były to skażenia średnie. Wydano 2 decyzje nakazujące poprawę jakości wody. W wyniku działań naprawczych jakość wody uległa poprawie.

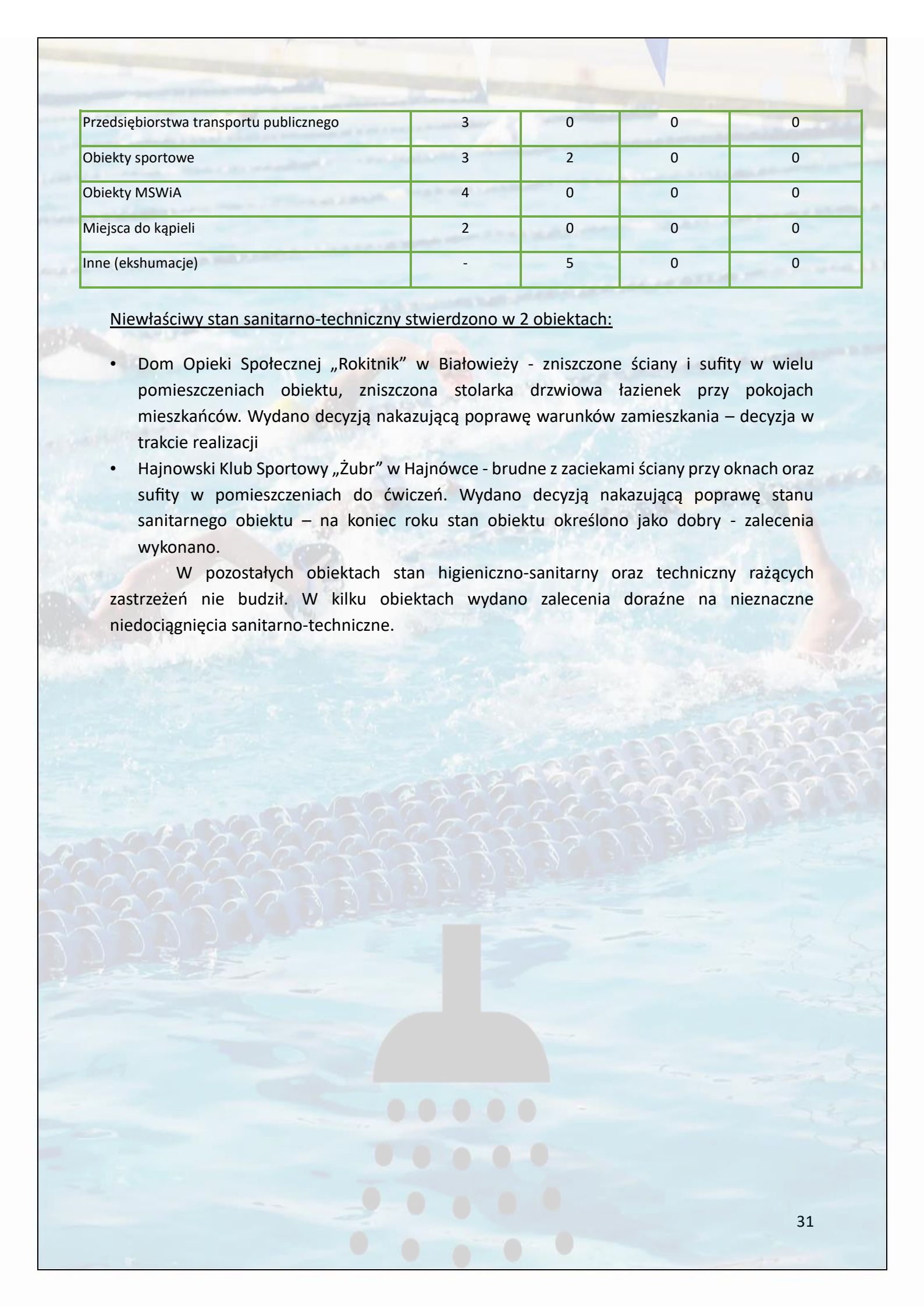
W związku z zagrożeniem dla zdrowia jakie powoduje obecność bakterii *Legionella sp.* w wewnętrznych instalacjach wody ciepłej prowadzono wzmożone działania edukacyjno-informacyjne kierowane do właścicieli/zarządców budynków i obiektów.

4. Nadzór nad stanem sanitarnym obiektów użyteczności publicznej

W grupie obiektów użyteczności publicznej skontrolowano 66 obiektów, m.in. placówki pomocy społecznej, zapewniające całodobową opiekę dla osób starszych, obiekty turystyczno-hotelarskie, zakłady fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej, cmentarze, areszt śledczy, tereny rekreacyjne, obiekty sportowe i inne.

Tabela 8. Obiekty kontroli

Wyszczególnienie	według ewidencji na 31.XII.2024 r.	Liczba urządzeń i obiektów		
		skontrolowanych		
		ogółem	ze stwierdzonym złym stanem	
			higieniczno- sanitarnym	technicznym
Ustępy tymczasowe nieskanalizowane	2	0	0	0
Domy Pomocy Społecznej	1	1	0	1
Inne jednostki organizacji pomocy społecznej	4	0	0	0
Placówki zapewniające całodobową opiekę dla osób starszych	3	3	0	0
Hotele	2	1	0	0
Kempingi	1	1	0	0
Pola namiotowe	1	1	0	0
Inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie	34	11	0	0
Zakłady fryzjerskie	37	15	0	0
Zakłady kosmetyczne	14	6	0	0
Zakłady odnowy biologicznej	4	2	0	0
Inne zakłady, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z usług fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu	1	1	0	0
Dworce i stacje kolejowe	2	0	0	0
Tereny rekreacyjne i małej infrastruktury	35	3	0	0
Cmentarze	48	9	0	0
Domy przedpogrzebowe	2	0	0	0
Areszt śledczy	1	1	0	0
Apteki i punkty apteczne	16	1	0	0
Stacje paliw	10	0	0	0
Parkingi i miejsca postojowe	3	1	0	0
Studnia „Krynoczka”	1	1	0	0
Targowiska	2	1	0	0
Pralnie	2	0	0	0

Przedsiębiorstwa transportu publicznego	3	0	0	0
Obiekty sportowe	3	2	0	0
Obiekty MSWiA	4	0	0	0
Miejsca do kąpiei	2	0	0	0
Inne (ekshumacje)	-	5	0	0

Niewłaściwy stan sanitarno-techniczny stwierdzono w 2 obiektach:

- Dom Opieki Społecznej „Rokitnik” w Białowieży - zniszczone ściany i sufity w wielu pomieszczeniach obiektu, zniszczona stolarka drzwiowa łazienek przy pokojach mieszkańców. Wydano decyzją nakazującą poprawę warunków zamieszkania – decyzja w trakcie realizacji
- Hajnowski Klub Sportowy „Żubr” w Hajnówce - brudne z zaciekami ściany przy oknach oraz sufity w pomieszczeniach do ćwiczeń. Wydano decyzją nakazującą poprawę stanu sanitarnego obiektu – na koniec roku stan obiektu określono jako dobry - zalecenia wykonano.

W pozostałych obiektach stan higieniczno-sanitarny oraz techniczny rażących zastrzeżeń nie budził. W kilku obiektach wydano zalecenia doraźne na nieznaczne niedociągnięcia sanitarno-techniczne.

IV. OCENA STANU SANITARNEGO W ZAKRESIE HIGIENY PRACY

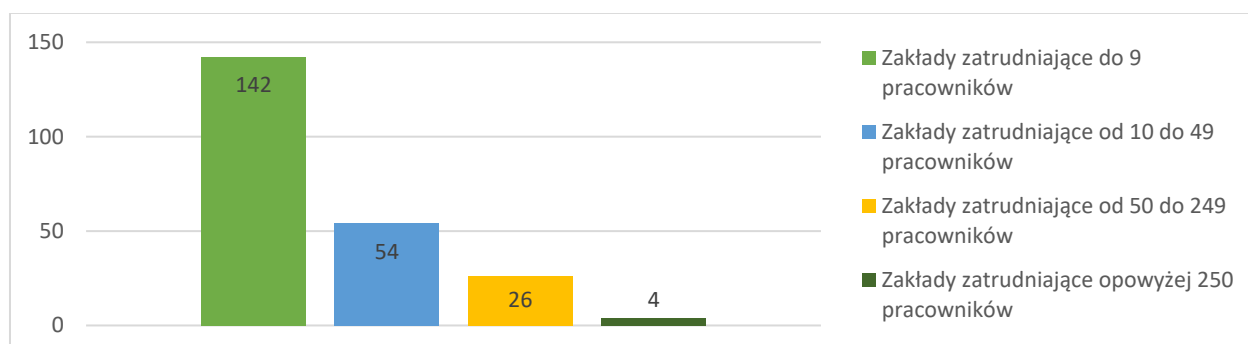
Działania w zakresie higieny pracy polegają przede wszystkim na ochronie zdrowia pracowników przed niekorzystnym wpływem czynników szkodliwych i uciążliwych występujących w środowisku pracy oraz zapobieganiu chorobom zawodowym. Powyższe działania realizowane są poprzez nadzór nad warunkami środowiska pracy, polegają na identyfikacji zagrożeń występujących na stanowiskach pracy, analizie pomiarów stężeń i natężeń czynników szkodliwych w środowisku pracy oraz kontroli przestrzegania przepisów między innymi z zakresu: bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach pracy, oceny ryzyka zawodowego, występowania substancji chemicznych i ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy, występowania szkodliwych czynników biologicznych w środowisku pracy.

1. Działalność kontrolna w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego

W 2024 roku w ewidencji pionu higieny pracy i nadzoru nad chemikaliami powiatu hajnowskiego znajdowało się 226 zakładów. Sekcja Higieny Pracy prowadzi tzw. „Trójstopniową ewidencję obiektów kontrolowanych”:

- I grupa: zakłady, w których podczas wstępnej oceny nie stwierdzono występowania czynników szkodliwych dla zdrowia lub w których czynniki szkodliwe dla zdrowia występują poniżej 0,1 NDS oraz poniżej 0,2 NDN – 70 zakładów;
- II grupa: zakłady, w których występują czynniki szkodliwe, ale ich stężenia i natężenia nie przekraczają dopuszczalnych poziomów - występują w przedziale od 0,1 do 1,0 NDS oraz od 0,2 do 1,0 NDN łącznie – 82 zakłady;
- III grupa: zakłady, w których stwierdza się przekroczenie dopuszczalnych poziomów czynników szkodliwych dla zdrowia (powyżej 1,0 NDS/N) lub występują w nich czynniki rakotwórcze i czynniki biologiczne grupy 3 – 74 zakłady.

Na poniższym wykresie przedstawiono strukturę zakładów według wielkości zatrudnienia:

Wykres 12. Struktura zakładów wg wielkości zatrudnienia

W powiecie hajnowskim przeważają zakłady małe, zatrudniające do 9 osób – 142 zakłady, co stanowi 62,8% wszystkich. 54 to zakłady zatrudniające od 10 do 49 pracowników,

co stanowi 24% wszystkich. Zakłady zatrudniające od 50 do 249 pracowników to jedynie 11,5% (26 zakładów), a zakłady zatrudniające powyżej 250 pracowników to tylko 1,7% (4 zakłady).

Poniższa tabela przedstawia strukturę zakładów będących w ewidencji PSSE oraz zakładów skontrolowanych w 2024 r. według branż ich działalności. Zestawienie zostało wykonane w oparciu o PKD (Polska Klasyfikacja Działalności).

Tabela 9. Obiekty kontroli

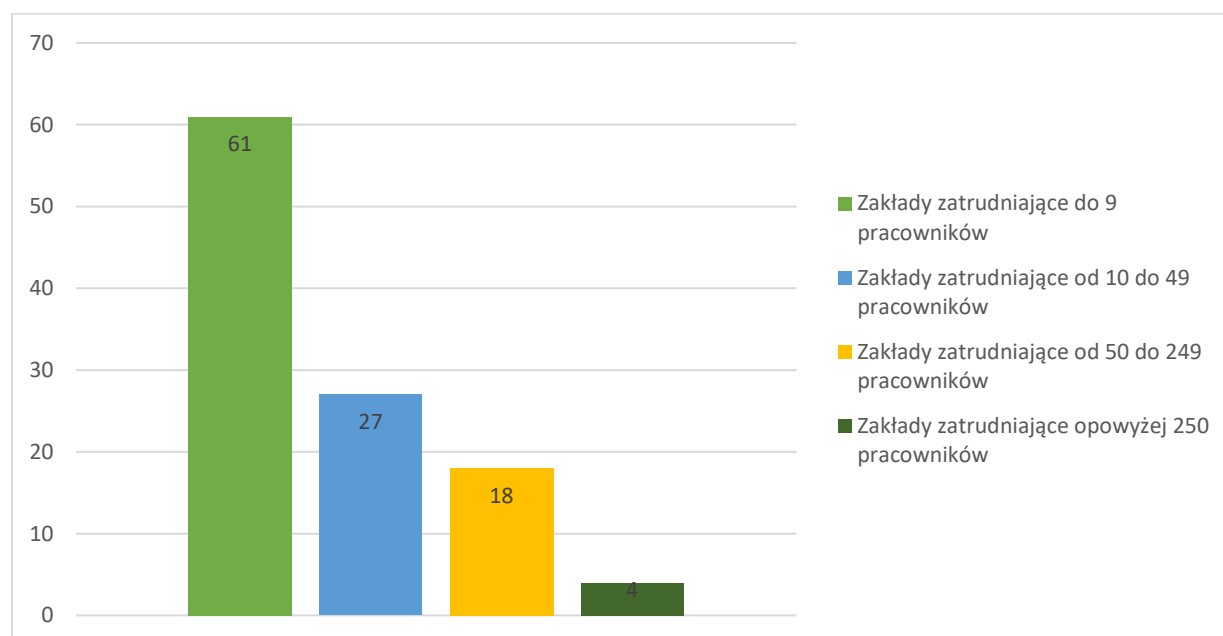
PKD	Nazwa działu	Liczba obiektów w ewidencji	Liczba obiektów skontrolowanych	Liczba zatrudnionych pracowników w skontrolowanych zakładach	Liczba kontroli
01	Uprawy rolne, chów i hodowla zwierząt, łowiectwo, włączając działalność usługową	5	1	9	1
02	Leśnictwo i pozyskiwanie drewna	4	1	4	1
10	Produkcja artykułów spożywczych	10	3	160	5
14	Produkcja odzieży	2	1	1	1
16	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli: produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wypalania	30	21	296	22
17	Produkcja papieru i wyrobów z papieru	1			
20	Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	3	3	91	4
22	Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	2	2	19	2
23	Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	6	4	60	4
25	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	8	1	2	19
28	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana	8	4	1655	1
31	Produkcja mebli	6	4	367	6
32	Pozostała produkcja wyrobów	3			
33	Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	2	2	24	2
35	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2	2	38	2
37	Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	2	2	59	3
38	Działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców	3	3	241	5

41	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków	1	1	4	1
43	Roboty budowlane specjalistyczne	2	2	43	2
45	Handel hurtowy i detaliczny pojazdami samochodowymi; naprawa pojazdów samochodowych	12	6	17	6
46	Handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowym	17	11	134	11
47	Handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi	41	14	103	20
49	Transport lądowy oraz transport rurociągowy	6	3	53	3
52	Magazynowanie i działalność usługowa wspomagająca transport	4	3	320	3
55	Zakwaterowanie	2			
68	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1			
70	Działalność firm centralnych (head offices); doradztwo związane z zarządzaniem	1			
71	Działalność w zakresie architektury i inżynierii; badania i analizy techniczne	1			
72	Badania naukowe i prace rozwojowe	1			
73	Reklama, badanie rynku i opinii publicznej	1			
75	Działalność weterynaryjna	5			
79	Działalność organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostała działalność usługowa w zakresie rezerwacji i działalności z nią związane	1			
84	Administracja publiczna i obrona narodowa	11	8	792	8
85	Edukacja	2			
86	Opieka zdrowotna	13	2	641	3
87	Pomoc społeczna z zakwaterowania	1	1	52	1
88	Pomoc społeczna bez zakwaterowania	1			
91	Działalność bibliotek, archiwów, muzeów oraz pozostała działalność związana z kulturą	1			
93	Działalność sportowa, rozrywkowa i rekreacyjna	1	1	28	1
96	Pozostała indywidualna działalność usługowa	3	1	1	1
Razem		226	110	5231	124

Jak wynika z powyższej tabeli, największą liczbę obiektów w ewidencji kontroli i analogicznie największą skontrolowaną grupę obiektów/branżę stanowi handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi (PKD 47). Kontrolowane punkty to przedsiębiorcy wprowadzający do obrotu (detaliści) produkty biobójcze, kosmetyki oraz substancje i mieszaniny chemiczne. Znaczącą branżą w ewidencji jest produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli: produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wypalania (PKD 16) – 30 zakładów w ewidencji, spośród których skontrolowano – 21.

W roku 2024 nadzorem sanitarnym pod kątem higieny pracy i nadzoru nad chemikaliami objęto 110 obiektów. W skontrolowanych zakładach zatrudnieni byli pracownicy w liczbie 5231 osób.

Ilość skontrolowanych zakładów ze względu na wielkość zatrudnienia przedstawia poniższy wykres:

Wykres 13. Struktura skontrolowanych zakładów wg wielkości zatrudnienia.

2. Ocena środowiska pracy i narażenia zawodowego

Podczas kontroli sanitarnych ustalono występowanie czynników fizycznych, chemicznych i biologicznych w oparciu o analizę jakościową i ilościową występujących czynników szkodliwych dla zdrowia. Niektóre z nich wykazują właściwości rakotwórcze. Liczba osób pracujących w warunkach czynników szkodliwych wynosi 3770. Sytuację epidemiologiczną w zakresie narażeń zawodowych na podstawie wybranych czynników szkodliwych dla zdrowia przedstawiono w poniższej tabeli. Dane uzyskano w wyniku przeprowadzanych czynności kontrolnych oraz na podstawie badań środowiska pracy.

Tabela 10. Narażenia zawodowe

Lp.	Nazwa czynnika szkodliwego dla zdrowia	Liczba osób pracujących w warunkach czynników szkodliwych dla zdrowia			Liczba osób pracujących w ponadnormatywnych stężeniach lub natężeniach czynników szkodliwych dla zdrowia		
		Rok 2022	Rok 2023	Rok 2024	Rok 2022	Rok 2023	Rok 2024
1.	Hałas	2603	2514	2549	75	62	50
2.	Drgania działające na kończyny górne	749	674	656	-	-	-
3.	Drgania o ogólnym działaniu na organizm człowieka	722	654	636	-	-	-
4.	Pyły	825	796	722	-	-	-
5.	Czynniki chemiczne	386	419	301	-	-	2
7.	Czynnik biologiczne	2154	2001	2166	-	-	-

Stosunek liczby osób zatrudnionych na stanowiskach pracy będących w kontakcie z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia do ogółu zatrudnionych wynosi w 2022 r. – 66,4%, w 2023 r. – 65%, zaś w 2024 r. – 72%.

W 2024 roku 50 pracowników było narażonych na ponadnormatywny hałas. Jak wynika z Tabeli 10 następuje spadek liczby osób narażonych na ponadnormatywny hałas, co świadczy o poprawie warunków pracy.

W roku 2024 stwierdzono również przekroczenie najwyższego dopuszczalnego stężenia dla frakcji respirabilnej manganu. Przekroczenie te wystąpiło na stanowisku spawalniczym.

W związku ze stwierdzonymi przekroczeniami wydawano 2 decyzje nakazujące obniżenie parametrów czynników szkodliwych i zapewnienie właściwych ochron osobistych (nauszniki przeciwhałasowe, maseczki ochronne) oraz monitorowanie stanu zdrowia narażonych pracowników.

Najczęściej stwierdzane uchybienia w zakresie higieny pracy:

- zły stan techniczny pomieszczeń,
- brak aktualnych badań środowiskowych,
- przekroczone normatywy higieniczne czynników szkodliwych dla zdrowia,
- uchybienia dotyczące czynników rakotwórczych, np. brak rejestru prac, brak rejestru pracowników, brak szkoleń.

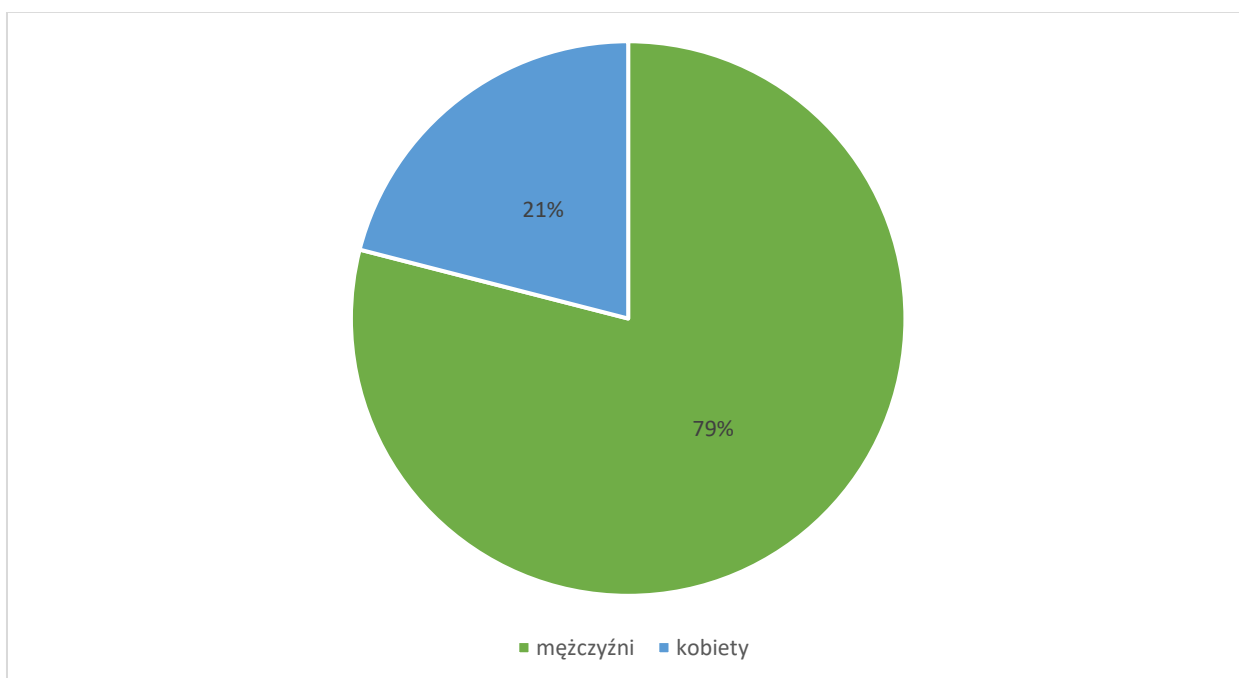
2.1 Nadzór nad substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy

Szczególne konsekwencje w postaci rozwoju chorób nowotworowych niesie za sobą kontakt z czynnikami rakotwórczymi obecnymi w środowisku pracy. Czynniki rakotwórcze

(kancerogeny) są to czynniki, które powodują wzrost zapadalności/umieralności na specyficzne choroby nowotworowe w populacji osób narażonych w porównaniu z populacją ogólną.

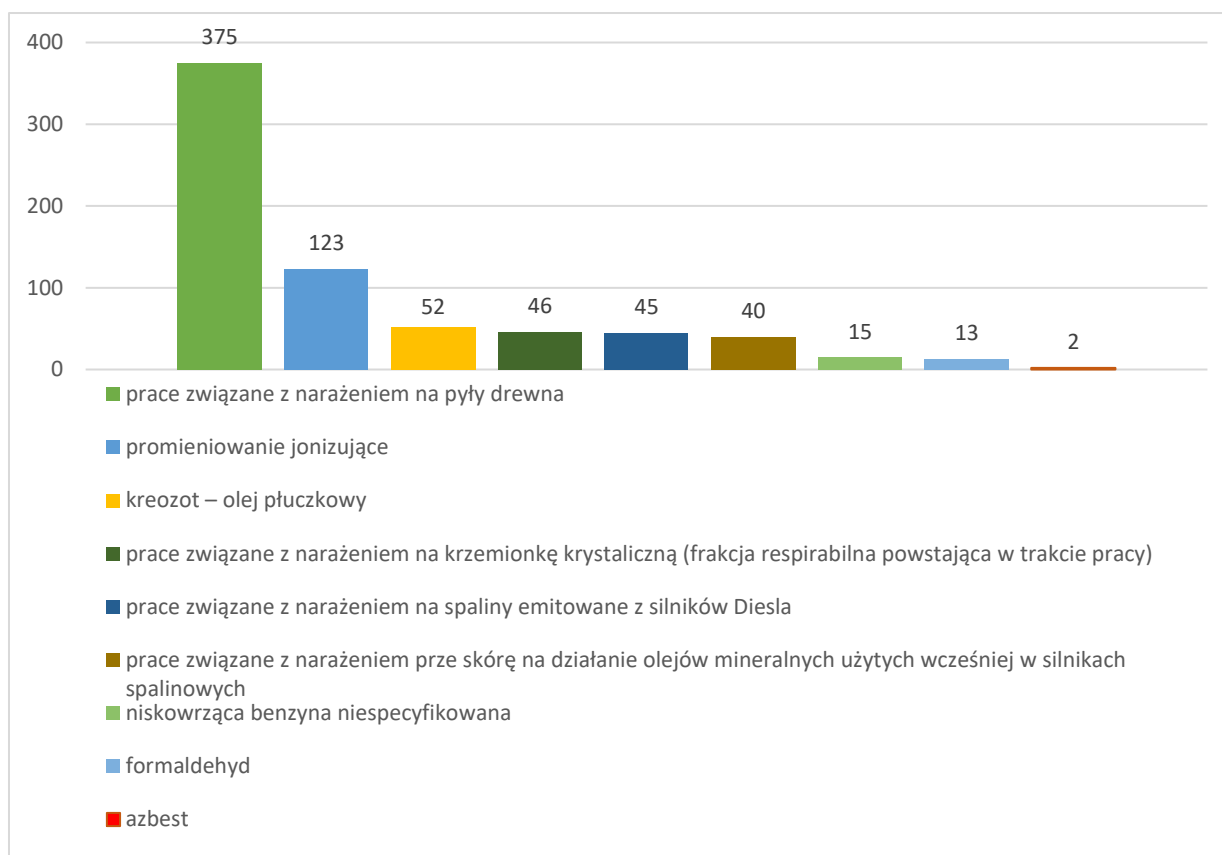
W ewidencji Sekcji Higieny Pracy na koniec roku 2024 znajdowało się 47 obiektów, w których występują czynniki lub procesy o działaniu rakotwórczym lub mutagennym.

Skontrolowano 41 zakładów. W skontrolowanych zakładach w kontakcie z czynnikami rakotwórczymi pracuje 520 osób, w tym 487 mężczyzn i 133 kobiety. Procentowy udział kobiet i mężczyzn został przedstawiony na poniższym wykresie.

Wykres 14. Procentowy udział kobiet i mężczyzn w kontakcie z czynnikami rakotwórczymi lub mutagennymi

W kontrolowanych obiektach w środowisku pracy występuje szereg czynników i procesów o działaniu rakotwórczym lub mutagennym. Szczegółowe dane liczbowe zostały przedstawione na poniższym wykresie.

Wykres 15. Rodzaje czynników i procesów o działaniu rakotwórczym lub mutagennym

Zdecydowanie najwięcej pracowników zatrudnionych jest w warunkach pracy, związanych z narażeniem na pył drzewny, co jest ściśle związane z profilem przemysłu drzewnego, działalności przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie powiatu hajnowskiego.

3. Ocena w zakresie stosowania oraz wprowadzania do obrotu substancji i mieszanin chemicznych

Obiekty wprowadzające do obrotu chemikalia

W ewidencji PSSE w Hajnówce znajduje się 30 obiektów zajmujących się obrotem substancjami chemicznymi i ich mieszaninami. Są to hurtownicy lub detaliści wprowadzający do obrotu głównie preparaty chemii budowlanej i artykuły motoryzacyjne. Skontrolowano 13 obiektów z w/w grupy, naruszeń nie stwierdzono.

Obiekty stosujące chemikalia

W ewidencji PSSE w Hajnówce znajduje się 66 zakładów stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny, w tym skontrolowano 39. W 2 obiektach stwierdzono brak lub nieprawidłowe karty charakterystyki niebezpiecznych mieszanin chemicznych.

3.1 Ocena w zakresie nadzoru nad prekursorami narkotyków

W ewidencji PSSE w Hajnówce znajduje się 6 obiektów (detalistów) wprowadzających do obrotu prekursorzy kategorii 3. W obrocie znajduje się aceton oraz toluen w postaci czystej

i jako domieszki farb, lakierów i innych preparatów chemii budowlanej. Brak jest obiektów zajmujących się obrotem prekursorami kategorii 2.

W 2024 roku skontrolowano 3 obiekty wprowadzające do obrotu prekursory 3 kategorii. Podczas kontroli nie stwierdzano nieprawidłowości.

3.2 Ocena w zakresie nadzoru na produktami biobójczymi

W ewidencji PSSE w Hajnówce znajduje się 17 obiektów (detalistów) wprowadzających do obrotu produkty biobójcze. W obrocie znajdują się głównie preparaty owadobójcze, gryzoniobójcze, grzybobójcze, impregnaty do drewna oraz repelenty odstraszające owady. W 2024 roku skontrolowano 11 obiektów. Podczas kontroli nie stwierdzano nieprawidłowości.

3.3 Ocena sytuacji w zakresie występowania chorób zawodowych

W roku 2024 stwierdzono 1 chorobę zawodową. Było to zachorowanie na boreliozę u rolnika indywidualnego.

Sytuację w zakresie chorób zawodowych w latach 2021 – 2024 przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 11. Sytuacja dotycząca chorób zawodowych w latach 2021-2024

Jednostka chorobowa	Liczba stwierdzonych chorób w latach			
	2021	2022	2023	2024
Kleszczowe zapalenie mózgu i opon mózgowo-rdzeniowych	1	-	1	-
Borelioza	-	1	2	1
Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat: wtórne zmiany przerostowe fałdów głosowych	1		-	-
Razem	2	1	3	1

Jak wynika z powyższych danych, na przestrzeni ostatnich lat głównie stwierdza się choroby przenoszone przez kleszcze, czyli kleszczowe zapalenie mózgu i opon mózgowo-rdzeniowych oraz boreliozę.

3.4 Ocena w zakresie nadzoru nad kosmetykami

W ewidencji PSSE w Hajnówce znajduje się 1 producent kosmetyków, obiekt został skontrolowany. Podczas kontroli nie stwierdzono naruszeń. Dodatkowo w ramach nadzoru nad kosmetykami przeprowadzono 6 kontroli w sklepach. Pobrano 2 próbki do badań laboratoryjnych. Próbki nie były kwestionowane.

3.5 Nadzór nad środkami zastępczymi (tzw. dopalaczami)

Środki zastępcze to produkty zawierające co najmniej jedną nową substancję psychoaktywną lub inną o podobnym działaniu na ośrodkowy układ nerwowy, które mogą być użyte zamiast lub w takim samym celu jak środek odurzający lub substancja psychotropowa. W Polsce obowiązuje zakaz wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych na podstawie art. 44b ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

W 2024 r. organy sanitarne nie stwierdziły, jak również nie wpłynęły informacje o sprzedaży środków zastępczych w punktach sprzedaży na terenie powiatu hajnowskiego.

W związku z ogromnym niebezpieczeństwem dla zdrowia i życia, jakie niosą ze sobą zatrucia środkami zastępczymi, pracownicy przeprowadzili 2 kontrole w miejscach, gdzie potencjalnie mogły być wprowadzane do obrotu nowe substancje psychotropowe. Nie stwierdzono ich w obrocie w kontrolowanych obiektach.

V. OCENA STANU SANITARNEGO I HIGIENY PROCESÓW NAUCZANIA W PLACÓWKACH OŚWIATOWO-WYCHOWAWCZYCH

1. Ocena stanu sanitarnego placówek oświatowo-wychowawczych

W roku 2024 pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Hajnówce znajdowały się 43 stałe placówki oświatowo - wychowawczych oraz 10 placówek wypoczynku dzieci i młodzieży. Były to:

- 3 żłobki
- 8 przedszkoli
- 10 szkół podstawowych
- 4 zespoły szkół, w tym: 3 przedszkola, 3 szkoły podstawowe, 1 technikum, 1 Centrum Kształcenia Zawodowego, 1 Szkoła Branżowa I stopnia
- 3 licea ogólnokształcące
- 1 technikum
- 2 szkoły specjalne
- 1 placówka kształcenia ustawicznego
- 3 placówki z pobytem całodobowym
- 1 placówka wsparcia dziennego
- 1 placówka wychowania pozaszkolnego
- 1 specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy

Przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Hajnówce prowadząc nadzór nad placówkami oświatowo-wychowawczymi w 2024 roku wykonali 63 kontrole sanitarne w 38 obiektach stałych i 10 w placówkach sezonowych.

W trakcie kontroli dokonano oceny stanu sanitarnego i technicznego, stwierdzając niezgodności sanitarne w 4 obiektach, w tym:

- niewłaściwy stan sanitarny ścian, sufitów, podłóg, parapetów;
- brak odpowiednich urządzeń eliminujących nadmierne operowanie promieni słonecznych padających na stanowiska pracy ucznia;
- niewłaściwy stan sanitarny stolików szkolnych i krzeseł;
- niewłaściwy stan sanitarny sprzętu sportowego;
- zbyt niska temperatura w placówce.

W przypadku stwierdzenia uchybień nakładano obowiązek usunięcia nieprawidłowości w drodze decyzji administracyjnej lub zalecenia pokontrolnego. Ponadto w ramach bieżącego nadzoru zalecano przeprowadzenie pomiaru natężenia oświetlenia sztucznego, dokonanie właściwego oznaczenia stolików i krzeseł, zapewnienie osłon okien przed nadmiernym operowaniem promieni słonecznych, a także doposażenie sal dydaktycznych w stoliki i krzesła odpowiednich rozmiarów.

Stan sanitarno-higieniczny kontrolowanych obiektów ulega systematycznej poprawie. Ponadto szkoły i przedszkola samodzielnie podejmowały działania w kierunku poprawy stanu technicznego budynków. Wykonano między innymi malowanie sal dydaktycznych, korytarzy, wymieniano oświetlenie, odnowiono drewniane podłogi, wyremontowano bloki sportowe, a także zmodernizowano lub wybudowano infrastrukturę sportową przy placówkach.

W roku 2024 dwie szkoły zakończyły remonty generalne obiektów. Ponadto w 4 szkołach poprawie uległa infrastruktura sportowa poprzez zmodernizowanie 3 istniejących boisk oraz wybudowanie 1 nowego boiska.

W instytucjach oświatowo-opiekuńczych przeprowadzono działania edukacyjne oraz kontrolne w kierunku zapewnienia bezpieczeństwa na placach zabaw. Dodatkowo w powyższych jednostkach sprawdzany jest stan sanitarny piaskownic, w tym zabezpieczenie przed zanieczyszczeniem odchodami zwierzęcymi w czasie przerw w ich użytkowaniu oraz okresowa wymiana piasku. W jednym ze żłobków przeprowadzono badanie piasku piaskownicy w kierunku obecności jaj pasożytów jelitowych *Ascaris lumbricoides* i *Trichuris trichiura*, których nie stwierdzono.

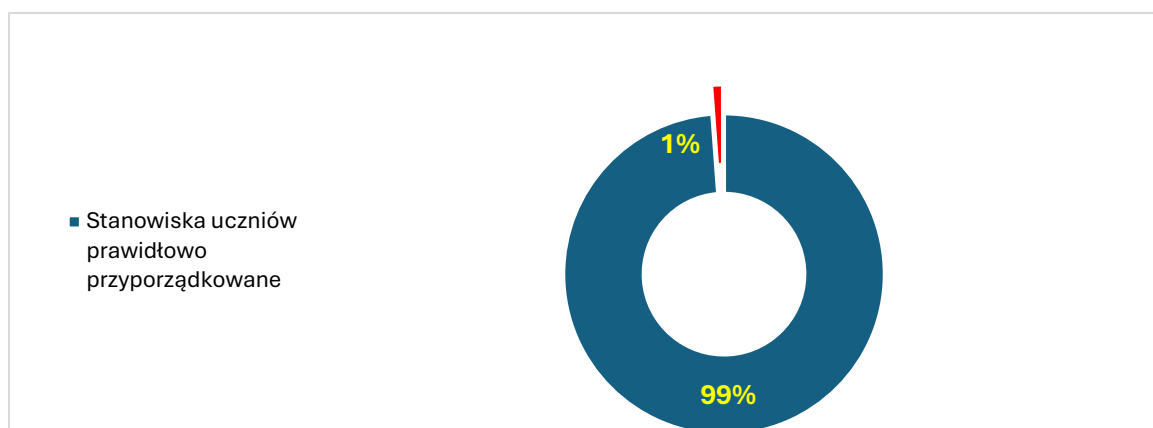
W jednej szkole na terenie powiatu hajnowskiego Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Białymstoku przeprowadziła badania natężenia oświetlenia sztucznego, oświetlenie stanowisk pracy ucznia było na właściwym poziomie.

2. Higiena procesów nauczania

Istotnym elementem mającym wpływ na higienę procesu nauczania jest stworzenie warunków zapobiegających powstawaniu wad postawy poprzez inwestycję w ergonomiczne meble szkolne dostosowane do warunków antropometrycznych wszystkich uczniów. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Hajnówce w roku 2024 ocenił dostosowanie mebli do warunków antropometrycznych w 12 szkołach oraz w 8 przedszkolach.

W szkołach ocenie poddano łącznie 770 stanowisk pracy uczniów w salach lekcyjnych oraz pracowniach komputerowych. Analiza wykazała, że 9 stołów i krzeseł używanych przez uczniów nie spełniało wymagań ergonomii. Kontrole w szkołach wykazały, że część mebli edukacyjnych jest w znacznym stopniu zużycia. Stwierdzono też brak mebli edukacyjnych oznaczonych numerem 7, kolorem brązowym, zgodnie z normą PN-EN 1729-1:2016-02, odpowiednich dla uczęszczających tam najwyższych uczniów.

W 2024 roku 99% uczniów miało dostosowane stanowiska pracy do zasad ergonomii.

Wykres 16. Ergonomia stanowisk pracy uczniów

W przedszkolach ocenie poddano łącznie 259 stanowisk pracy przedszkolaka. Analiza stanowisk pracy przedszkolaków wykazała, że wszystkie stanowiska spełniały wymagania ergonomii.

W trakcie przeprowadzanych czynności kontrolnych pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Hajnówce analizie poddali rozkłady zajęć lekcyjnych, zwracając szczególną uwagę na równomierne obciążenie zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia oraz czas trwania przerw międzylekcyjnych. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

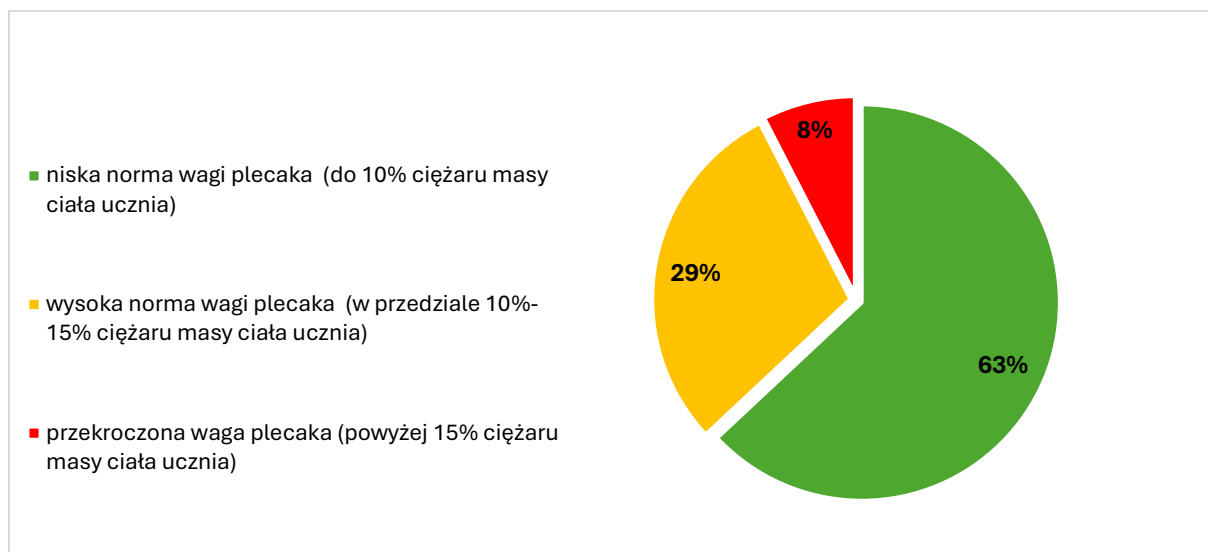
W 2024 r. przeprowadzono akcję badania obciążenia uczniów tornistrami szkolnymi. Badanie przeprowadzono w 3 szkołach podstawowych. Badaniem objęto 119 uczniów. Ciężar niektórych tornistrów uczniów przekraczał dopuszczalne normy pomimo możliwości pozostawienia podręczników i przyborów szkolnych w indywidualnych szafkach lub przeznaczonych do tego przestrzeniach szkolnych.

Tabela 12. Ocena obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych

Ocena obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych					
Przeprowadzono ważenie tornistrów			waga tornistra szkolnego do 10% masy ciała ucznia	waga tornistra szkolnego w zakresie 10-15% masy ciała ucznia	waga tornistra szkolnego >15% masy ciała ucznia
liczba placówek objętych badaniem	liczba oddziałów objętych badaniem	Liczba uczniów poddanych badaniom	Liczba uczniów poddanych badaniom	Liczba uczniów poddanych badaniom	Liczba uczniów poddanych badaniom
3	11	119	75	35	9

Ciężar tornistrów określa niska i wysoka norma. Norma wysoka to maksymalna waga plecaka wraz z wyposażeniem, która nie powinna przekraczać 10-15 % masy ciała ucznia, przy

czym optymalna waga plecaka nie powinna przekraczać 10% masy ciała ucznia, co określone jest jako niska norma.

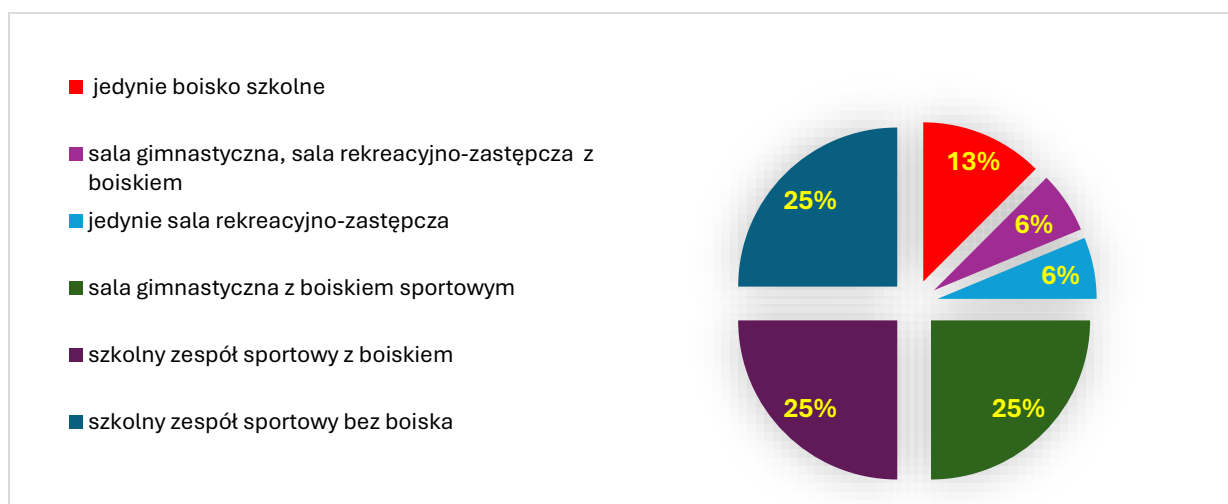

Wykres 17. Ocena obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych

W 2024 roku u 92% badanych uczniów ciężar tornistrów nie przekraczał maksymalnej dopuszczalnej wagi, natomiast 8% tornistrów było za ciężkich.

3. Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w szkołach

W 2024 roku szkolnego warunki prowadzenia zajęć wychowania fizycznego skontrolowano w 16 placówkach. Na terenie powiatu hajnowskiego dwie placówki posiadają wyłącznie boisko sportowe. Uczniowie w okresie zimowym oraz przy złej pogodzie ćwiczą na korytarzach szkolnych bądź wykorzystują infrastrukturę poza szkołą (siłownia i basen). Pozostałe placówki posiadają infrastrukturę do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w budynku szkoły.

Wykres 18. Infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w szkołach

W placówkach poddanych ocenie stwierdzono przeprowadzanie na bieżąco remontów sal gimnastycznych/bloków sportowych. W trzech placówkach boiska szkolne zostały zmodernizowane, w jednej boisko zostało wybudowane.

4. Dożywianie dzieci w szkołach

Ze względu na długi okres pobytu dzieci w szkole, często wydłużony czas dojazdu, spożywanie posiłku w szkole staje się koniecznością. W 2024 r. na 16 szkół skontrolowanych przez PPIS w Hajnówce w 15 szkołach zapewniono uczniom możliwość korzystania z gorącego posiłku.

Tabela 13. Placówki skontrolowane w 2024 roku

Liczba szkół w ewidencji	Placówki skontrolowane w 2024 roku						
	Liczba uczniów	Liczba szkół	Liczba szkół wydających ciepłe posiłki	Razem obiady		Obiady refundowane	
				Liczba uczniów korzystających z obiadów	Udział % uczniów korzystających z obiadów	Liczba uczniów korzystająca z obiadów refundowanych	Udział % obiadów refundowanych
19	3469	16	15	2153	62 %	222	6 %

W roku 2024 pod kątem dożywiania skontrolowano 16 placówek, w których 62 % uczniów skorzystało z możliwości spożycia obiadu jedno lub dwudaniowego. Jedna placówka z uwagi na specjalne potrzeby żywieniowe oraz niewielką liczbę uczniów, nie prowadziła dożywiania.

5. Wypoczynek dzieci i młodzieży

W 2024 roku na terenie powiatu zarejestrowano 10 zgłoszeń o zamiarze organizacji wypoczynku, w tym 7 turnusów wypoczynku letniego oraz 3 turnusy wypoczynku zimowego. Przeprowadzono łącznie 19 kontroli w obiektach wypoczynku dzieci i młodzieży, kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

W powiecie hajnowskim łącznie z zorganizowanego wypoczynku skorzystało 185 uczestników.

Wzorem lat ubiegłych podejmowano działania edukacyjne propagujące właściwe zachowanie podczas wypoczynku letniego i zimowego. Zajęcia odbywały się przy współpracy innych instytucji - Policja.

6. Profilaktyczna opieka zdrowotna w szkołach

Pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej dokonali oceny warunków sprawowania opieki zdrowotnej nad uczniami w szkołach. W powiecie hajnowskim w roku 2024 ocenie podano 15 szkół posiadających gabinet profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej do

własnej dyspozycji lub wspólnie z inną placówką. W 1 placówce gabinet profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej nie funkcjonuje.

7. Koordynowanie szczepień HPV

W 2024 roku rozpoczęto realizację programu szczepień zalecanych przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego (HPV) w szkołach. Profilaktyka HPV w szkołach to ważny element walki z chorobami nowotworowymi. Program jest skierowany do młodzieży w wieku od 9 do 14 roku życia. Ważnym elementem działań profilaktycznych jest edukacja młodzieży oraz ich rodziców na temat wirusa HPV i związanych z nim zagrożeń.

Wspólnie pracownikami innych sekcji Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej prowadzono promocję szczepień. Zorganizowano wspólnie 5 spotkań edukacyjnych z rodzicami uczniów, a także naradę ze wszystkimi dyrektorami szkół podstawowych z terenu powiatu hajnowskiego. W szkołach podstawowych zorganizowano 3 stoiska edukacyjne skierowane do młodzieży. Gromadzono też bieżące informacje o planowanym zapotrzebowaniu na szczepionki oraz informacje o realizacji programu szczepień w szkołach. Na terenie powiatu hajnowskiego do programu przystąpiły 2 szkoły podstawowe, które zgłosiły 53 uczniów chętnych do zaszczepienia.

VI. OCENA STANU SANITARNEGO W ZAKRESIE ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO

Sprawowanie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego ma na celu zapewnienie właściwego stanu sanitarno-zdrowotnego w obiektach oraz zapobieganie negatywnym skutkom wpływu szkodliwych i uciążliwych czynników na zdrowie ludzi na etapie planowania przestrzennego, projektowania, lokalizacji i realizacji inwestycji oraz uzyskiwania pozwolenia na użytkowanie obiektów budowlanych. Działania w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego podejmowane są wyłącznie na wniosek zainteresowanych podmiotów lub w związku z wystąpieniami organów prowadzących postępowanie główne.

W roku 2024 Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Hajnówce zajmował stanowiska w następujących sprawach z zakresu zapobiegawczego nadzoru sanitarnego:

- obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko oraz określenia zakresu raportu na etapie decyzji środowiskowej – 25;
- warunków realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko na etapie decyzji środowiskowej – 2;
- uzgadniających dokumentację projektową pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych – 3;
- zgodności wykonania obiektu budowlanego z projektem budowlanym – 13;
- opiniowania projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko – 1;
- uzgadniających zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dokumentów wymagających strategicznej oceny – 4;
- odstępstw od warunków technicznych – 1;
- uzgadniających projekty decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu – 11;
- uzgadniających projekty decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego – 8.

VII. DZIAŁANIA OŚWIATOWO – ZDROWOTNE I PROGRAMY EDUKACYJNE

Działania prozdrowotne na terenie powiatu hajnowskiego realizowane są poprzez programy, akcje i kampanie edukacyjne oraz wsparcie kampanii społecznych przygotowanych przez Ministerstwo Zdrowia obejmujące problematykę zdrowia publicznego. Kierunki działań oświatowo-zdrowotnych wynikają z założeń Narodowego Programu Zdrowia, wytycznych Światowej Organizacji Zdrowia i Głównego Inspektoratu Sanitarnego.

Celem realizacji w/w przedsięwzięć jest zapobieganie chorób zakaźnych oraz promocja zdrowego i bezpiecznego stylu życia.

W 2024 r. przeprowadzone działania odbywały się na przestrzeni roku kalendarzowego bądź roku szkolnego, w zależności od rodzaju interwencji oraz miały różne form m.in. spotkania i zajęcia informacyjno-edukacyjne, stoiska informacyjne na imprezach plenerowych, wizytacje w ramach realizowanych programów w placówkach, pisma informacyjne, konkursy/olimpiady.

Informacje z bieżących wydarzeń, działań prozdrowotnych oraz ważnych dni w zakresie promocji zdrowia były publikowane na portalu Facebook oraz na stronie internetowej Stacji.

Placówki oświatowo-wychowawcze zgłaszały chęć przystąpienia do realizacji następujących programów edukacyjnych:

1. Program realizowany w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych wraz z rodzicami:

„Skąd się biorą produkty ekologiczne”

Cel programu: zrozumienie czym jest rolnictwo i produkty ekologiczne, kształtowanie umiejętności wyboru produktów ekologicznych, propagowanie zdrowego stylu życia oraz zwiększenie wiedzy i świadomości przedszkolaków o nawykach higieniczno-zdrowotnych.

Program realizowały 3 placówki.

2. Programy w szkołach podstawowych skierowane do uczniów i ich rodziców:

„Trzymaj Formę!”

Cel programu: edukacja w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej i ich rodzin poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety, w oparciu o odpowiedzialność indywidualną i wolny wybór jednostki.

W programie wzięło udział 6 placówek.

„Bieg po zdrowie”

Cel programu: zwiększenie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów i używania e-papierosów oraz pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego.

W programie wzięły udział 2 placówki.

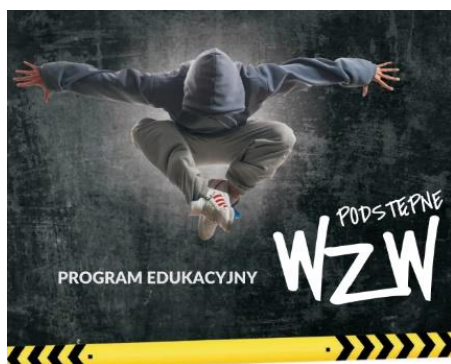
3. Programy w szkołach ponadpodstawowych:

„Znamie! Znam je?”

Cel programu: zwiększenie świadomości młodzieży na temat czerniaka i zachęcenie do regularnego badania skóry oraz przestrzegania podstawowych zasad ochrony przed czerniakiem.

Program realizowało 5 placówek.

„Podstępne WZW”

Cel programu: upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu A, B i C oraz uświadomienie zagrożeń i zasad profilaktyki w tym zakresie.

Program realizowały 4 placówki.

wybierz
życie | PIERWSZY
KROK

„Wybierz Życie – Pierwszy Krok”

Cel programu: zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki raka szyjki macicy i roli wirusa HPV w jego powstawaniu.

Program realizowało 5 placówek.

„ARS – czyli jak dbać o miłość?”

Cel programu: ograniczenie niekorzystnych następstw zdrowotnych, prokreacyjnych i społecznych związanych z używaniem i nadużywaniem substancji psychoaktywnych przez młodzież wchodzącą w dorosłe życie.

W programie wzięły udział 2 placówki.

Ponadto realizowano działania w zakresie:

Profilaktyki HIV/AIDS

Temat profilaktyki zakażeń HIV poruszano na przestrzeni całego roku, szczególnie w maju, kiedy obchodzony jest Światowy Dzień Pamięci o Zmarłych na AIDS oraz w ramach obchodów Światowego Dnia AIDS, który przypada 1 grudnia. Realizowane działania miały na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV, zapewnienie odpowiedniego dostępu do informacji, edukacji i usług w zakresie profilaktyki HIV/AIDS.

Ponadto w ramach profilaktyki HIV/AIDS przeprowadzono etap powiatowy Wojewódzkiej Olimpiady Wiedzy o HIV/AIDS organizowanej przez Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Białymstoku. Olimpiada jest wydarzeniem cyklicznym i odbywa się co roku.

Profilaktyki palenia tytoniu

W ramach działań antytytoniowych realizowany jest Światowy Dzień bez Tytoniu, który przypada na 31 maja (tegoroczne hasło to „Ochrona dzieci przed ingerencją przemysłu tytoniowego”) oraz Światowy Dzień Rzucania Palenia – trzeci czwartek listopada. Obchody tych dni mają na celu ograniczenie palenia papierosów i innych wyrobów tytoniowych.

Działania podjęte w ramach Promocji Zdrowia w 2024 roku:

Tabela 13. Działania podjęte w ramach Promocji Zdrowia w 2024 roku

Interwencje programowe				
Lp.	Tytuł interwencji	Zasięg	Adresaci	Liczba odbiorców
1.	„Trzymaj Formę!”	krajowy	uczniowie szkół podstawowych, rodzice, kadra pedagogiczna, społeczność internetowa	1 018
2.	„Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV”	krajowy	uczniowie szkół ponadpodstawowych, kadra pedagogiczna, uczestnicy imprez plenerowych, społeczność internetowa	5 149

3.	„Bieg po zdrowie”	wojewódzki	uczniowie szkół podstawowych, rodzice, kadra pedagogiczna	58
4.	„ARS, czyli jak dbać o miłość?”	powiatowy	uczniowie szkół ponadpodstawowych, kadra pedagogiczna, społeczność internetowa	1 389
5.	„Skąd biorą się produkty ekologiczne”	wojewódzki	dzieci przedszkolne, rodzice, kadra pedagogiczna	292
6.	„Podlaski program zwalczania następstw zdrowotnych używania wyrobów tytoniowych i wyrobów powiązanych”	wojewódzki	osoby dorosłe, społeczność internetowa	61
7.	„Mam wybór ... wybieram rozsądek”	powiatowy	pracownicy PSSE i KPP w Hajnówce	6
8.	„Znamię! Znam je?”	wojewódzki	uczniowie szkół ponadpodstawowych, rodzice, kadra pedagogiczna, społeczność internetowa	311
9.	„Podstępne WZW”	wojewódzki	uczniowie szkół ponadpodstawowych, kadra pedagogiczna, społeczność internetowa	226
10.	"Wybierz Życie - Pierwszy Krok"	wojewódzki	uczniowie szkół ponadpodstawowych, rodzice, kadra pedagogiczna	455
Ogółem:				8 965
Interwencje nieprogramowe				
Lp.	Tytuł interwencji	Zasięg	Adresaci	Liczba odbiorców
1.	Profilaktyka palenia tytoniu (w tym „Światowy Dzień Bez tytoniu”, „Światowy Dzień Rzucania Palenia”)	krajowy	młodzież, osoby dorosłe, społeczność internetowa	7 567
2.	„Światowy Dzień Zdrowia”	krajowy	uczniowie szkół podstawowych, osoby dorosłe, społeczność internetowa	1 615
3.	Promowanie zdrowego stylu życia i racjonalnego żywienia,	powiatowy	dzieci, młodzież, osoby dorosłe, uczestnicy imprez plenerowych, społeczność internetowa	5 794
4.	Profilaktyka zatruc pokarmowych, w tym zatruc grzybami oraz promocja wiedzy na temat grzybów	powiatowy	seniorzy, uczestnicy imprez plenerowych, społeczność internetowa	721
5.	Profilaktyka grypy	powiatowy	społeczność internetowa	312
6.	Promocja szczepień ochronnych (w tym „Europejski Tydzień Szczepień”)	krajowy	dzieci, kadra pedagogiczna, społeczność internetowa	919
7.	Profilaktyka chorób nowotworowych	powiatowy	osoby dorosłe, uczestnicy imprez plenerowych, społeczność internetowa	929

8.	Profilaktyka wszawicy	powiatowy	dzieci, rodzice, kadra pedagogiczna, społeczność internetowa	905
9.	Profilaktyka chorób zakaźnych	powiatowy	społeczność internetowa	236
10.	„Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach”, „Światowy Dzień Walki z Antybiotykami”	krajowy	pracownicy podmiotów leczniczych, społeczność internetowa	152
11.	Bezpieczeństwo dzieci podczas wypoczynku letniego i zimowego	wojewódzki	dzieci, młodzież, opiekunowie, pracownicy PSSE i KPP, uczestnicy imprez plenerowych, społeczność internetowa	11 723
12.	Interwencje wynikające z sytuacji epidemiologicznej	krajowy	społeczność internetowa	273
13.	Profilaktyka uzależnień	powiatowy	uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych, kadra pedagogiczna, społeczność internetowa	5 294
14.	Promocja szczepień HPV	krajowy	uczniowie szkół podstawowych, rodzice, kadra pedagogiczna, uczestnicy imprez plenerowych, społeczność internetowa	2 068
15.	Kampania EFSA "Jedz bezpiecznie"	krajowy	pracownicy PSSE, uczestnicy imprez plenerowych, społeczność internetowa	772
16.	Kampania EFSA "Dbaj o zdrowie roślin, chroń życie"	krajowy	pracownicy PSSE, uczestnicy imprez plenerowych, społeczność internetowa	579
17.	Profilaktyka chorób przenoszonych przez kleszcze	powiatowy	uczestnicy imprez plenerowych, seniorzy, społeczność internetowa	626
18.	Profilaktyka wad postawy	powiatowy	uczniowie szkół podstawowych, rodzice, kadra pedagogiczna, społeczność internetowa	969
19.	Promocja zdrowia i profilaktyka chorób poprzez strony internetowe i portale społecznościowe	powiatowy	społeczność internetowa	7 438
Ogółem:				48 892

Planowanie i realizacja programów w placówkach oświatowo-wychowawczych była monitorowana poprzez przeprowadzanie wizytacji. W 2024 r. przeprowadzono 20 wizytacji w 11 placówkach.

Przeprowadzone działania mające na celu promocję zdrowia w powiecie hajnowskim były realizowane we współpracy z następującymi jednostkami: Wojewódzką Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Białymstoku, placówkami oświatowo-wychowawczymi, Starostwem Powiatowym w Hajnówce, Komendą Powiatową Policji w Hajnówce, podmiotami leczniczymi, w szczególności Samodzielnym Publicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej w Hajnówce oraz innymi podmiotami funkcjonującymi na terenie powiatu hajnowskiego.

VIII. POSTĘPOWANIA INTERWENCYJNE

W 2024 roku do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Hajnówce wpłynęło 46 interwencji w następującym zakresie:

- nieprzestrzegania przepisów prawa żywnościowego w zakładach żywności i żywienia;
- nieprawidłowości w zakresie higieny i warunków pobytu dzieci i młodzieży w placówkach oświatowych,
- niespełniania wymagań higieniczno-sanitarnych w obiektach użyteczności publicznej świadczących usługi w zakresie: opieki społecznej, gastronomii, usług hotelarskich, placu zabaw, ustępu publicznego i podmiotu leczniczego,
- nieprzestrzegania przepisów BHP przez pracodawcę,
- wprowadzania do obrotu niezarejestrowanych produktów biobójczych.

Interwencje wnosili obywatele oczekujący od organu sanitarnego wyegzekwowania usunięcia zauważonych nieprawidłowości lub wzmocnienia przestrzegania praworządności.

Wszystkie interwencje zostały rozpatrzone w obowiązującym terminie. W związku z przekazywanymi doniesieniami pracownicy PSSE podejmowali działania kontrolno-wyjaśniające we wskazanych obiektach.

Interwencje, których realizacja nie leżała w kompetencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Hajnówce, zostały terminowo przekazane do załatwienia według właściwości innym organom, o czym powiadomiono stronę wnoszącą. Po zapoznaniu się z treścią interwencji 2 sprawy zostały przekazane wg właściwości. Dotyczyły one:

- wykorzystania podkładów kolejowych, pobielonych roztworem wody z wapniem do zbudowania ogrodzenia – przekazano do rozpatrzenia do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego,
- domu opieki w pow. siemiatyckim – przekazano do rozpatrzenia do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Siemiatyczach.

2 zgłoszenia interwencyjne wymagały przeprowadzenia wspólnych kontroli z Powiatowym Lekarzem Weterynarii. Pozostałe interwencje rozpatrzono i załatwiono we własnym zakresie.

W wyniku przeprowadzonych kontroli 19 interwencji załatwiono pozytywnie uznając zgłoszone uchybienia za uzasadnione lub częściowo uzasadnione. W pozostałych przypadkach zgłoszone zarzuty nie potwierdziły się.

W wyniku prowadzonego postępowania stwierdzone niezgodności zostały usunięte, a działania inspekcji sanitarnej przyczyniły się do poprawy stanu sanitarnego i zwiększenia ochrony zdrowia obywateli. Dziedziny kontroli, które były przedmiotem potwierdzonych interwencji zostaną ujęte w planie następnych kontroli, celem sprawdzenia czy podmioty przestrzegają obowiązujących przepisów i norm. Wszystkie sprawy załatwiane są niezwłocznie, a osobom, które podały dane kontaktowe (adres do korespondencji, e-mail) udzielono odpowiedzi.

IX. DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNO-REPRESYJNA

Liczba obiektów objętych nadzorem PPIS	1227
Liczba obiektów skontrolowanych	536
w tym liczba obiektów, w których stwierdzono nieprawidłowości (% obiektów skontrolowanych)	92 (17,2%)
Liczba przeprowadzonych kontroli sanitarnych	739
w tym liczba kontroli, podczas których stwierdzono nieprawidłowości (% przeprowadzonych kontroli)	99 (13,4%)
Liczba dochodzeń epidemiologicznych	1470
Liczba wydanych decyzji merytorycznych	204
Liczba wydanych decyzji płatniczych	141
Liczba wydanych tytułów wykonawczych	8
Liczba wniosków do PPWIS w Białymstoku o nałożenie kary pieniężnej na podmiot	2
Liczba wydanych postanowień	66
w tym liczba postanowień o zabezpieczeniu środka spożywczego niewłaściwej jakości	15
Liczba wydanych opinii, decyzji, uzgodnień i innych spraw z zakresu zapobiegawczego nadzoru sanitarnego	90
Liczba / kwota nałożonych mandatów	29/6400
Liczba pobranych próbek do badań laboratoryjnych (w tym: wody, żywności, materiału biologicznego, kosmetyków)	354

X. PODSUMOWANIE

W 2024 roku wzrosła ogólna liczba zarejestrowanych zachorowań na choroby zakaźne. Najczęściej rejestrowano zakażenia wirusem SARS-CoV-2 (COVID-19), grypę i ospę wietrzną. Powiat hajnowski jest obszarem endemicznym chorób przenoszonych przez kleszcze, tj. kleszczowego zapalenia mózgu i boreliozę z Lyme. W 2024 r. w stosunku do roku ubiegłego znacząco wzrosła liczba zachorowań na boreliozę z Lyme. Liczba przypadków zachorowań na kleszczowe zapalenie mózgu nieznacznie spadła. W ramach zapobiegania i zwalczania chorób zakaźnych, pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej przeprowadzili 1470 wywiadów epidemiologicznych. W 2024 r. na terenie powiatu nie wystąpiły ogniska zbiorowych zatruc pokarmowych.

Warunki pracy w zakresie narażeń zawodowych na czynniki szkodliwe dla zdrowia w kontrolowanych zakładach na terenie powiatu hajnowskiego od kilku lat są na podobnym poziomie. Dominującym czynnikiem szkodliwym jest hałas. Liczba osób pracujących w ponadnormatywnym hałasie nieznacznie wzrosła.

W 2024 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Hajnówce realizując zadania statutowe przeprowadził 739 kontroli w zakresie przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w obiektach funkcjonujących na terenie powiatu hajnowskiego. Podczas 99 kontroli stwierdzono naruszenia obowiązującego prawa, co stanowi 13,4% wszystkich kontroli.

Wydano 204 decyzje merytoryczne. W wyniku rażących zaniedbań sanitarnych zastosowano 29 mandatów karnych na łączną kwotę 6400 zł.

Do badań laboratoryjnych pobrano 354 próbek wody, żywności, materiału biologicznego i kosmetyków.

Przekazano 2 wnioski do Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku o nałożenie kary pieniężnej za nieprzestrzeganie obowiązujących przepisów prawa żywnościowego.

W Parku Wodnym stwierdzono wysokie stężenie bakterii *Legionella* sp., w wyniku działań naprawczych jakość wody uległa poprawie.

Decyzje i zalecenia wydane przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Hajnówce były realizowane na bieżąco lub zgodnie z określonymi terminami. Powyższe ma istotny wpływ na zapewnienie właściwego stanu sanitarnego powiatu i bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców.

Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny w Hajnówce
Julita Gierasimiuk
/dokument podpisany elektronicznie/